

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Βερυκίου | Χρήστος Γκίκας | Ελένη Καβουριάδου
Μαρία Κουτσοκέρα | Μαρία Παπαϊωάννου | Γιούλη Χρήστου

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονίστρια / Αξιολογήτρια

Δήμητρα Μοσχόβη

Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Αξιολογήτρια

Ανδριανή Παπαδοπούλου

Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Αξιολογήτρια

Ιωάννα Τσουμπάρη

Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Ιωάννης Κάββαλος

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Παρασκευή Καλογεροπούλου

Πτυχιούχος Γραφιστικής

**Υπεύθυνη Διδακτικού Πακέτου
για το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής**

Θεοδώρα Τζιαμπάζη

Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνος Πράξης

Διονύσιος Μουρελάτος

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αναπληρωτής Υπεύθυνος Πράξης

Στυλιανός Μαυρατζάς

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Βερυκίου | Χρήστος Γκίκας | Ελένη Καβουριάδου
Μαρία Κουτσοκέρα | Μαρία Παπαϊωάννου | Γιούλη Χρήστου

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ
ΟΜΑΔΑ

Μαρία Βερυκίου, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ 70), ΒΑ Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό, Med Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Ατόμων με Προβλήματα Προφορικού και Γραπτού Λόγου

Χρήστος Γκίκας, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, MSc Ηλεκτρονικής και Ραδιοηλεκτρολογίας ΕΚΠΑ

Ελένη Καβουριάδου, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ 70)

Μαρία Κουτσοκέρα, Εκπαιδευτικός ΠΕ 70, MSc Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος-Καταστροφών-Κρίσεων, υποψήφια Διδάκτωρ του Παιδαγωγικού Τμήματος, Πανεπιστημίου Αιγαίου

Μαρία Παπαϊωάννου, Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ70

Β΄ Αθήνας, Καθηγήτρια – Σύμβουλος του ΕΑΠ, ΜΑ Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, PhD Εκπαιδευτική Διοίκηση

Γιούλη Χρήστου, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ70.50), MSc Ειδική Εκπαίδευση

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μαρία Παπαϊωάννου

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΗΣ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σίνος Γκιώκας, Φυσικός

Τέτη Παλαιοθοδώρου, Φιλολόγος

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

ΜΑΚΕΤΑ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Κατερίνα Βερούτσου

Μαρία Παπαδάκη, Γραφικές τέχνες

Ιωάννα Δελφίνο, Γραφικές τέχνες

Μαρία Παπαδάκη, Γραφικές τέχνες

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΣΥΛΛΗΨΗ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ

ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Συγγραφική ομάδα

Χρήστος Γκίκας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

5η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

A. Νησιωτική Ελλάδα	6
B. Ηπειρωτική Ελλάδα	11
Γ. Αστικό τοπίο	16
Δ. Επαναληπτική ενότητα	20

6η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

A. Έθιμα Αποκριάς και Καθαρής Δευτέρας	24
B. Η επέτειος της 25ης Μαρτίου	28
Γ. Πάσχα	33
Δ. Επαναληπτική ενότητα	38

7η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ «ΦΥΤΡΩΝΟΥΝ»
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΗ

A. Ελιά, ο πράσινος χρυσός	43
B. Κρόκος, το κόκκινο χρυσάφι	48
Γ. Μαστίχα, το λευκό χρυσάφι	53
Δ. Επαναληπτική ενότητα	58

8η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

A. Η εξέλιξη του τηλεφώνου	62
B. Δορυφόροι	66
Γ. Ασφάλεια και διαδίκτυο	71
Δ. Επαναληπτική ενότητα	75

5η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Α. Νησιωτική Ελλάδα

Σε αυτή
την ενότητα
θα μάθεις:

- Πώς κλίνονται τα ουδέτερα σε -v.
- Να σχηματίζεις τους τρεις μέλλοντες των ρημάτων σε -ώ σε ενεργητική και παθητική φωνή.

το παν

το περιβάλλον

το προϊόν

δοκασία
1

Τι κοινό έχουν τα παραπάνω ουσιαστικά;

- Είναι σε γένος
- Τελειώνουν σε

Άσκηση 2 Σκέψου και γράψε και άλλα ουδέτερα ουσιαστικά που τελειώνουν σε «ν».

Μελέτησε προσεκτικά τον πίνακα για να μάθεις πώς κλίνονται τα ουδέτερα ουσιαστικά σε **-ν**.

	Ενικός αριθμός		
Ονομαστική	το παν	το προϊόν	το περιβάλλον
Γενική	του παντός	του προϊόντος	του περιβάλλοντος
Αιτιατική	το παν	το προϊόν	το περιβάλλον
Κλητική	παν	προϊόν	περιβάλλον

	Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική	τα πάντα	τα προϊόντα	τα περιβάλλοντα
Γενική	των πάντων	των προϊόντων	των περιβαλλόντων
Αιτιατική	τα πάντα	τα προϊόντα	τα περιβάλλοντα
Κλητική	πάντα	προϊόντα	περιβάλλοντα

Άσκηση 3 Σάρωσε για να συμπληρώσεις τον πίνακα με την κλίση των ουσιαστικών «**το ον**» και «**το καθήκον**».

Άσκηση 4 Γράψε τη γενική ενικού και πληθυντικού των παρακάτω ουσιαστικών.

	Γενική ενικού	Γενική πληθυντικού
το ον		
το παν		
το μηδέν		-
το παρόν		
το παρελθόν		
το μέλλον		

Μέλλοντας εξακολουθητικός

Δηλώνει μια πράξη η οποία θα εκδηλώνεται αύριο ή στο μέλλον συνέχεια.

Μέλλοντας συνοπτικός

Δηλώνει μια πράξη η οποία θα εκδηλωθεί αύριο ή στο μέλλον για μια στιγμή.

Μέλλοντας συντελεσμένος

Δηλώνει μια πράξη η οποία θα εκδηλωθεί στο μέλλον, αφού έχει προηγηθεί κάτι άλλο.

Άσκηση
5

Αναγνώρισε σε ποιον μελλοντικό χρόνο ανήκουν οι παρακάτω ρηματικοί τύποι βάζοντας ένα ✓ .

Ρήμα	Μέλλοντας εξακολουθητικός	Μέλλοντας συνοπτικός	Μέλλοντας συντελεσμένος
θα νικάω			
θα στενοχωριέσαι			
θα κρατηθεί			
θα έχουμε κυβερνήσει			
θα κατοικώ			
θα έχετε χτυπηθεί			
θα τηλεφωνείτε			

Άσκηση
6

Σάρωσε για να βρεις τους χρόνους των ρημάτων.

Άσκηση
7

Σχημάτισε τους μέλλοντες των παρακάτω ρημάτων.

Μέλλ.
εξακολουθητικός

Μέλλ. συνοπτικός

Μέλλ.
συντελεσμένος

γελώ
γελιέσαι
κατοικεί
κατοικούμε
κρατιέστε
κρατιούνται

Άσκηση
8

Σάρωσε για να δεις την οικογένεια της λέξης «κύκλος».

Άσκηση
9

Συμπλήρωσε τα κενά με λέξεις που ανήκουν στην οικογένεια της λέξης «κύκλος».

- Η δασκάλα μάς είπε να τα επιρρήματα της άσκησης.
- Ο γιατρός έλεγε την του αίματος στον οργανισμό του ασθενή.
- Το ποδήλατο της ξαδέλφης μου είναι γιατί έχει τρεις ρόδες.
- Οι και τα Δωδεκάνησα είναι νησιωτικά συμπλέγματα.
- Στις ειδήσεις ακούσαμε ότι ένας έπληξε τα νησιά του Ειρηνικού Ωκεανού.

Άσκηση
10

Γράψε τι σημαίνουν οι παρακάτω φράσεις που περιέχουν τη λέξη «κύκλος».

- Ο ιός θα κάνει τον κύκλο του και θα περάσει.
.....
- Ο γάμος μας θα γίνει σε στενό οικογενειακό κύκλο.
.....
- Οι επιλογές σου είναι φαύλος κύκλος.
.....

5η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ασκήση
11

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τη λέξη της παρένθεσης στον κατάλληλο τύπο.

- α) Αποτελεί (καθήκον) μας να προστατεύουμε το (περιβάλλον).
- β) Ο μανάβης μας έχει πάντα φρέσκα (προϊόν).
- γ) Η απέναντι πολυκατοικία (κατοικώ) πολύ σύντομα.
- δ) Ξεκινήσαμε την εταιρεία μας εκ του (μηδέν), χωρίς να έχουμε καμία βοήθεια.

ασκήση
12

Μαθαίνω και γράφω.

Οι πόλεις του μέλλοντος θα κατοικούνται από ανθρώπους που θα σέβονται και θα αγαπούν το περιβάλλον και τα προϊόντα του.

- α) Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν.

Οι πόλ.....ς του με.....οντ.....ς θα κατοικούντ..... από ανθρ.....πους που θα σέβοντ..... και θα αγαπούν το περιβάλλ..... και τα προϊόντα του.

- β) Γράψε ξανά τις προτάσεις.

.....
.....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Να κλίνω ουδέτερα σε -ν.					
Να αναγνωρίζω και να σχηματίζω τον εξακολουθητικό μέλλοντα ρημάτων σε -ώ.					
Να αναγνωρίζω και να σχηματίζω τον συνοπτικό μέλλοντα ρημάτων σε -ώ.					
Να αναγνωρίζω και να σχηματίζω τον συντελεσμένο μέλλοντα ρημάτων σε -ώ.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

5η ΕΝΟΤΗΤΑ
ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Β. Ηπειρωτική Ελλάδα

Σε αυτή
την ενότητα
θα μάθεις:

- Τον ρόλο της πρόθεσης στην πρόταση.
- Τα προθετικά σύνολα και τη λειτουργία τους.
- Την ορθογραφία των ουσιαστικών σε -ώνας (αγώνας, αιώνας, χειμώνας) και των εξαιρέσεων σε -όνας (π.χ. Μακεδόνας, κανόνας, κηδεμόνας).

Το καράβι ξεκίνησε **από** την Κέρκυρα.

Πριν από τα Ζαγοροχώρια σταματήσαμε στα Ιωάννινα.

Μετά τα Ζαγοροχώρια πήραμε τον δρόμο **προς** τα Μετέωρα.

Οι μικρές άκλιτες λέξεις **από, πριν από, μετά από, προς, για** λέγονται **προθέσεις**.

- Οι **προθέσεις** συνοδεύουν μια ονοματική πρόταση και μπορεί να δηλώνουν διάφορες ιδιότητες (τόπο, χρόνο, τρόπο, ποσό, προέλευση κ.ά.).

Π.χ. Ήρθα **από** το σχολείο. Θα πάω **μετά** το μάθημα. Να πας με τα πόδια.

- Μια **πρόθεση** μπορεί να συνδυάζεται με μια άλλη πρόθεση ή με ένα επίρρημα.

Π.χ. **Αντί για μπάνιο**, θα πάμε **για** ψάρεμα.

Έξω από το σπίτι μας υπάρχει ένας πλάτανος.

- Μερικές **προθέσεις** χρησιμοποιούνται και στη σύνθεση λέξεων.

Π.χ. δια-φέρω, υπο-θαλάσσιος, έν-θετο, περι-κοπή.

- Στον λόγο μας χρησιμοποιούμε και κάποιες **λόγιες προθέσεις**.

Π.χ. Μάθαμε **εκ των υστέρων** τον λόγο της απουσίας σου.

Άσκηση
1

Υπογράμμισε στις προτάσεις τις προθέσεις.

- Κατευθυνθήκαμε προς το λιμάνι.
 - Θα έρθουμε να σε πάρουμε με το αυτοκίνητο.
 - Θέλω να ταξιδέψω σε όλο τον κόσμο.
 - Πριν από την παράσταση αγοράσαμε νερό.
 - Περπάτησα δίχως να ξέρω πού πάω.
- στ)** Σε λίγες ημέρες από σήμερα θα ξέρουμε το αποτέλεσμα.
- Πρέπει να ξέρουμε εκ των προτέρων τι έχουμε να περιμένουμε.
 - Περπατήσαμε ίσαμε πέντε χιλιόμετρα μέσα στη βροχή.
 - Φτάσαμε ως την κορυφή του βουνού, παρόλο που η διαδρομή ήταν δύσκολη.

Άσκηση
2

Σάρωσε για να βάλεις τις προθέσεις όπου ταιριάζουν.

ασκηση
3

Υπογράμμισε τις προθέσεις και γράψε δίπλα τι δηλώνει η καθεμιά (τόπο, χρόνο, τρόπο, ποσό, προέλευση, κατεύθυνση).

Τα αχλάδια είναι πάνω από τα μήλα.

Έχω ένα κιμονό από την Ιαπωνία.

Κάναμε διάλειμμα μετά το μάθημα.

Οι παντόφλες είναι κάτω από το κρεβάτι.

Φάγαμε νόστιμη γραβιέρα από την Αμφιλοχία.

Από χθες δεν νιώθω καλά.

Μετρήσαμε ίσαμε δέκα κότες στο κοτέτσι.

Γράφω με τον μαρκαδόρο.

Ταξιδέψαμε με το αυτοκίνητο.

Μπορώ να τρώω έως δύο γλυκά την εβδομάδα.

Πήγαμε προς το κέντρο της πόλης.

ασκηση
4

Ένωσε τις προθέσεις με τις λέξεις και φτιάξε σύνθετες λέξεις.

εισ- •	•	τρέφω	→
υπο- •	•	οδός	→
προ- •	•	τροφή	→
εκ- •	•	μένω	→
δια- •	•	εργάζομαι	→
συν- •	•	τρέχω	→

ασκηση
5

Σάρωσε και επέλεξε το σωστό.

5η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Άσκηση 6

Κύκλωσε τις προθέσεις «με» και «σε» και υπογράμμισε τους αδύναμους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας «με» και «σε».

- α) Με προειδοποίησες αλλά δεν σε άκουσα.
- β) Περπατήσαμε με τα πόδια σε όλη την πόλη.
- γ) Με τρόμαξε με τη συμπεριφορά του.
- δ) Θα ήθελα να σε δω, αλλά θα μπορώ σε μία ώρα από τώρα.
- ε) Μόλις με είδε, άρχισε να κλαίει με λυγμούς.
- στ) Πήγα με τους γονείς μου σε ένα όμορφο εστιατόριο.
- ζ) Το ξέρω ότι με αγαπάς και με εμπιστεύεσαι.

Άσκηση 7

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τις παρακάτω λέξεις στον κατάλληλο τύπο.

εξερευνητής, επιβίβαση, περιπέτεια, καθυστέρηση, αποβιβάζομαι

- α) Η εκδρομή μας στο βουνό εξελίχθηκε σε αληθινή
- β) Ο Γιάννης Τριπόδης ήταν καθηγητής στο πανεπιστήμιο.
- γ) Σε λίγο ξεκινά η στο αεροπλάνο, γι' αυτό δεν πρέπει να απομακρυνθούμε από την αίθουσα.
- δ) Οι ταξιδιώτες από το πλοίο και μεταφέρθηκαν με μικρό λεωφορείο έξω από λιμάνι.
- ε) Στην επιστροφή μας από το Λονδίνο είχαμε μεγάλη

Άσκηση 8

Γράψε δίπλα σε κάθε ουσιαστικό ένα ρήμα και το αντίστροφο.

Ουσιαστικό	Ρήμα	Ρήμα	Ουσιαστικό
ταξιδιώτης	→	διαρκώ	→
εξερευνητής	→	οργανώνω	→
καθυστέρηση	→	επιβιβάζομαι	→

Άσκηση
9

Σάρωσε για να δεις πώς γράφονται τα αρσενικά ουσιαστικά σε
-όνας, -ωνας και -ώνας.

Άσκηση
10

Συμπλήρωσε το «ο» ή το «ω».

ελαι.....νας	καύσ.....νας	πνεύμ.....νας	άξ.....νας
κηδεμ.....νας	γείτ.....νας	Στρυμ.....νας	αμπελ.....νας
Μαραθ.....νας	θερμοσίφ.....νας	Απόλλ.....νας	αχ.....νας
καν.....νας	Μακεδ.....νας	Αγαμέμν.....νας	χειμ.....νας

Άσκηση
11

Μαθαίνω και γράφω.

Ο κυρ-Απόλλωνας φροντίζει τα δέντρα του ελαιώνα του, αλλά προσέχει και τον αμπελώνα του καλού του γείτονα.

α) Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν.

Ο κυρ-Απόλλ.....νας φροντ.....ζει τα δέντρα του ελαι.....να του, αλλά προσέχει και τον αμπελ.....να του καλού του γείτ.....να.

β) Γράψε ξανά τις προτάσεις.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Να αναγνωρίζω τις προθέσεις.					
Να σχηματίζω σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό μία πρόθεση.					
Την ορθογραφία των αρσενικών σε -ώνας και τις εξαιρέσεις τους (-όνας).					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

5η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γ. Αστικό τοπίο

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τα τροπικά, ποσοτικά, χρονικά, τοπικά επιρρήματα.
- Να κλίνεις θηλυκά ουσιαστικά σε *-η* με ονομαστική πληθυντικού σε *-εις*, π.χ. *η πόλη – οι πόλεις*.
- Την ορθογραφία των καταλήξεων στις διαφορετικές πτώσεις των θηλυκών ουσιαστικών σε *-η* με ονομαστική πληθυντικού σε *-εις*.

Άσκηση
1

Γράψε δίπλα σε κάθε επίρρημα το αντίθετό του.

πίσω	→	ευτυχώς	→
προσεκτικά	→	παντού	→
μέσα	→	ψηλά	→
λιγάκι	→	περίπου	→
χθες	→	αριστερά	→
φανερά	→	φέτος	→
έτσι	→	χωριστά	→

Άσκηση
2

Κάνε προτάσεις με τα επιρρήματα *αλλού, συνήθως, διαρκώς, εξίσου*.

.....

.....

.....

.....

Άσκηση
3

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τις παρακάτω λέξεις στον κατάλληλο τύπο.

- α) Η μητέρα οδηγεί (αυστηρά – προσεκτικά).
 β) Καθίσαμε (κοντά – αδιάκοπα) στο τζάκι γιατί έκανε κρύο.
 γ) Το αεροπλάνο πέταξε (χαμηλά – πουθενά) και οι κάτοικοι θορυβήθηκαν.
 δ) (Πρόπερσι – Μεθαύριο) πήγαμε διακοπές στην Κρήτη.
 ε) Ο πατέρας μιλάει (τρυφερά – σίγουρα) στα παιδιά του.
 στ) (Εντελώς – Ευτυχώς) ξεπεράστηκαν τα προβλήματα της υγείας του.
 ζ) Περάσαμε (ωραία – άσχημα) στην εκδρομή γι' αυτό θα ξαναπάμε.

Άσκηση
4

Σάρωσε για να συμπληρώσεις τις πτώσεις του άλλου αριθμού.

Διάβασε προσεκτικά τον πίνακα κλίσης των θηλυκών ουσιαστικών.

	Ενικός αριθμός	
Ονομαστική	η λύση	η δύναμη
Γενική	της λύσης	της δύναμης
Αιτιατική	τη λύση	τη δύναμη
Κλητική	- λύση	- δύναμη
	Πληθυντικός αριθμός	
Ονομαστική	οι λύσεις	οι δυνάμεις
Γενική	των λύσεων	των δυνάμεων
Αιτιατική	τις λύσεις	τις δυνάμεις
Κλητική	- λύσεις	- δυνάμεις

Άσκηση
5

Σάρωσε για να συμπληρώσεις τον πίνακα με την κλίση των ουσιαστικών «η πόλη» και «η παράδοση».

5η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

6
 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τα ουσιαστικά των παρενθέσεων στον κατάλληλο τύπο.

- α) Στη διάρκεια των εκπαιδευτικών (επίσκεψη) με το σχολείο δεν επιτρέπονται τα κινητά τηλέφωνα.
- β) Η δασκάλα έγραψε στον πίνακα τις (πρόταση) και μας είπε να τις αντιγράψουμε.
- γ) Με δυσκολεύουν οι κάθετες (διαίρεση) που κάνουμε στα μαθηματικά.

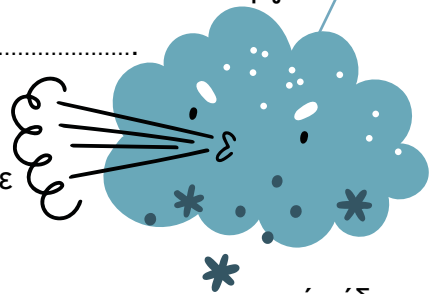
7
 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τις παρακάτω σύνθετες λέξεις στον κατάλληλο τύπο.

αεροπλάνο, αεροσυνοδός, αεροσκάφος, αερολιμένας, αεροδιάδρομος,
 αεροναυπηγός, αεροπειρατής

- α) Αυτός που καταλαμβάνει ένα αεροσκάφος όταν βρίσκεται σε λειτουργία ή σε πτήση λέγεται
- β) Στη διάρκεια της πτήσης μας η μας ρώτησε επανειλημμένα εάν χρειαζόμαστε κάτι.
- γ) Πριν από την απογείωση ο κυβερνήτης του μάς έδωσε κάποιες πληροφορίες για την πτήση.
- δ) Η προσγείωσή μας καθυστέρησε γιατί οι είχαν κίνηση.
- ε) Το είναι το ασφαλέστερο μεταφορικό μέσο.
- στ) Το αεροδρόμιο της Αθήνας ονομάζεται «Διεθνής Αθηνών».
- ζ) Ο είναι ο ειδικός μηχανολόγος για ιπτάμενα οχήματα.

αέρας

ασκηση
8

Σάρωσε για να συμπληρώσεις τις προτάσεις.

ασκηση
9

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν στις καταλήξεις των ουσιαστικών.

η πόλ.....	των φράσε.....	τις διαθέσ.....
οι πόλ.....	τις ειδήσ.....	τις αισθήσ.....
τις τάξ.....	της διαίρεσ.....	την όσφρησ.....
των προτάσε.....	της λύσ.....	οι κυβερνήσ.....

ασκηση
10

Μαθαίνω και γράφω.

Η δασκάλα μετέφερε την είδηση ότι οι μεγάλες τάξεις του σχολείου μας θα παρακολουθήσουν φέτος πολλές θεατρικές παραστάσεις.

α) Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν.

Η δασκάλα μετέφερε τηνδησ..... ότι οι μεγάλες τάξ.....ς του σχολείου μας θα παρακολουθ.....σουν φέτος πολλές θεατρικές παραστάσ.....ς.

β) Γράψε ξανά τις προτάσεις.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Να χρησιμοποιώ τα επιρρήματα.					
Να κλίνω θηλυκά σε -η, -εις.					
Την ορθογραφία των καταλήξεων σε διαφορετικές πτώσεις των θηλυκών σε -η, -εις.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

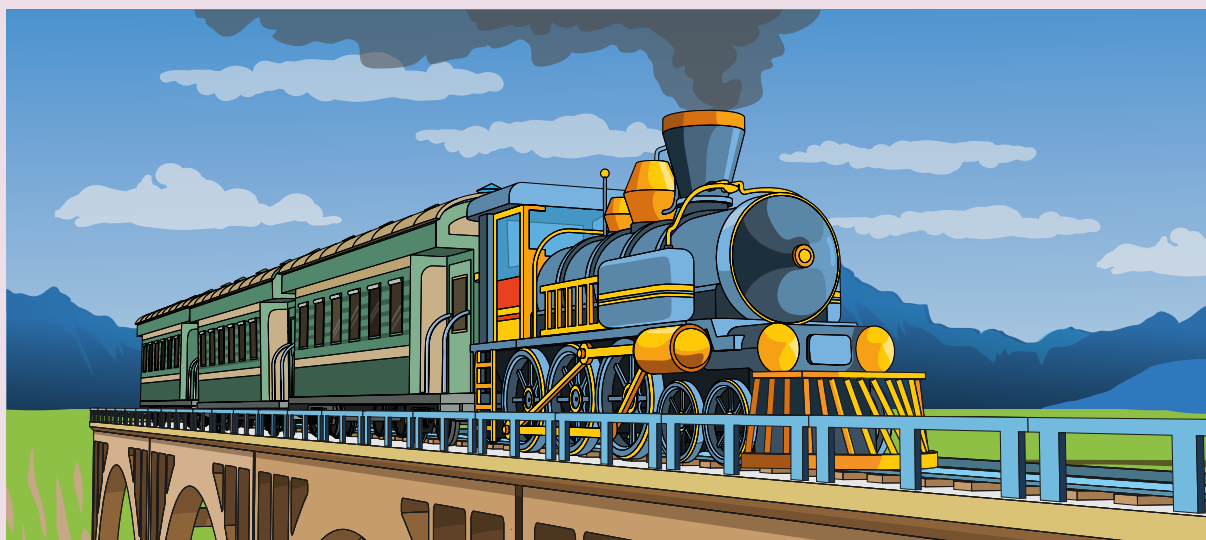
5η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

ασκήση
1

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τη λέξη της παρένθεσης στον κατάλληλο τύπο.

- α) Η ελληνική γλώσσα έχει επτά (φωνήεν).
- β) Δεν γνωρίζαμε τίποτα, αναζητήσαμε πληροφορίες εκ του (μηδέν).
- γ) Το πεδίο (ενδιαφέρον) μου εκτείνεται από την κλασική μέχρι τη σύγχρονη ελληνική πεζογραφία.
- δ) Προς το (παρόν) νομίζω ότι δεν χρειάζεται να κάνουμε τίποτε άλλο.
- ε) Ο καθηγητής μάς είπε ότι πρέπει να έχουμε ένα τετράδιο (καθήκον).
- στ) Ο Γιάννης και ο Πάρης χρησιμοποιούν διαφορετικά (περιβάλλον) εργασίας.
- ζ) Η εξυπηρέτηση προσωπικών (συμφέρον) μπορεί να έχει αντίκτυπο στις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ συναδέλφων.
- η) Ειδικοί επιστήμονες εξετάζουν τα μυστικά του (σύμπαν) καθώς και όλα τα (ον) του πλανήτη Γη.

2
ασκηση

Αντικατάστησε τις φράσεις με ένα ρήμα και στη συνέχεια σχημάτισε τους μέλλοντες εξακολουθητικό, συνοπτικό και συντελεσμένο στο ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο αριθμό.

Φράση → Ρήμα	Μέλλοντας εξακολουθητικός	Μέλλοντας συνοπτικός	Μέλλοντας συντελεσμένος
είσαι στενοχωρημένος στενοχωριέσαι			
κάνει παράπονα			
νιώθουμε αδικία			
κάνετε γυμναστική			
αποτελείτε εξαίρεση			

3
ασκηση

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τη λέξη της παρένθεσης στον σωστό τύπο σε χρόνο μέλλοντα.

- α) (Απαντώ, μέλλ. συν.) στο τηλεφώνημά σου ό,τι ώρα κι αν είναι.
- β) Πάντα (χαιρετώ, μέλλ. εξακ.) με ευγένεια τους ηλικιωμένους.
- γ) Μέχρι το τέλος της χρονιάς εσείς (νικώ, μέλλ. συντελ.) σε πέντε τουλάχιστον αγώνες.

4
ασκηση

Γράψε μια σύνθετη λέξη χρησιμοποιώντας ως πρώτο συνθετικό καθεμία από τις παρακάτω λόγιες προθέσεις.

εκ	→		περί	→	
προ	→		συν	→	
υπέρ	→		ανά	→	
υπό	→		προ	→	
διά	→		επί	→	

5 *Άσκηση* Υπογράμμισε τα επιρρήματα στις παρακάτω προτάσεις και στη συνέχεια ταξινόμησέ τα στον πίνακα που ακολουθεί.

- α) Κινηθήκαμε βορειοανατολικά.
- β) Έχω ήδη φάει το βραδινό μου.
- γ) Ήπια τον χυμό μονομιάς.
- δ) Μεθαύριο θα πάμε εκδρομή.
- ε) Περπατήσαμε κάμποσο.
- στ) Δεν θα πας πουθενά.
- ζ) Καλά έκανες και ήρθες, μου είχες λείψει.
- η) Θα κάνουμε διακοπές χωριστά.
- θ) Δεν έφαγα καθόλου από το γλυκό.
- ι) Καθίσαμε ολόγυρα από το τζάκι.
- ια) Έχω μόνο πέντε λεπτά καιρό.
- ιβ) Συνήθως κυκλοφορώ με ποδήλατο.

Επιρρήματα			
τοπικά	χρονικά	τροπικά	ποσοτικά

6 *Άσκηση* Ένωσε αυτά που ταιριάζουν.

- Προχωρούσαμε γρήγορα στον δρόμο. • Επεκτεινόταν προς το βάθος.
- Εμείς θα προχωρήσουμε. • Ήταν μεγάλος/η ηλικιακά.
- Ο δρόμος προχωρούσε μέσα στο δάσος. • Κινούμασταν με μεγάλη ταχύτητα.
- Πέθανε σε προχωρημένη ηλικία. • Θα συνεχίσουμε τον δρόμο μας.
- Προχώρησα το βιβλίο. • Διάβασα πολλές σελίδες.

7 *Άσκηση* Γράψε φράσεις και προτάσεις με το ρήμα «παύω», όπως στο παράδειγμα.

Πάψε να μιλάς!

Έπαυσαν οι εχθροπραξίες.

.....

.....

.....

.....

Άσκηση
8

Κάνε προτάσεις με τις παρακάτω **συμφράσεις**.

α) υπεράνθρωπες προσπάθειες

.....

.....

β) συνηθισμένη διατροφή

.....

.....

γ) πρόωρη αναχώρηση

.....

.....

δ) αναπάντεχες επιπτώσεις

.....

.....

Άσκηση
9

Μαθαίνω και γράφω.

Κάναμε υπεράνθρωπες προσπάθειες να παρατείνουμε τη διαμονή μας στο ξενοδοχείο, αλλά δεν τα καταφέραμε.

α) Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν.

Κάναμε ... περάνθρ.....πες προσπάθ.....ες να παρατ.....νομε τη διαμον..... μας στο ξεν.....δοχ.....ο, αλλά δεν τα καταφέραμ.....

β) Γράψε ξανά τις προτάσεις.

.....

.....

6η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

Α. Έθιμα Αποκριάς και Καθαρής Δευτέρας

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να μετατρέπεις τους αριθμούς σε απόλυτα, τακτικά, πολλαπλασιαστικά και αναλογικά αριθμητικά.
- Να κλίνεις το επίθετο *ο σταχτής, η σταχτιά, το σταχτί*.

Τέσσερα παιδιά παίζουν.

Έκανες **διπλό** κόπο αντιγράφοντας την άσκηση.

Αγόρασα μια **δωδεκάδα** αβγά.

Ο Μάρτιος είναι ο **πρώτος** μήνας της άνοιξης.

Ο έμπορος κέρδισε **τριπλάσια** χρήματα από πέρυσι.

Καμιά **δεκαριά** παιδιά παίζουν στην αυλή.

Οι λέξεις **τέσσερα, πρώτος, τριπλάσια, διπλός, δωδεκάδα, δεκαριά**, που φανερώνουν αριθμητική ποσότητα και **είναι επίθετα και ουσιαστικά**, λέγονται **αριθμητικά**.

Τα αριθμητικά χωρίζονται στις παρακάτω κατηγορίες:

1. **Απόλυτα**, που φανερώνουν ορισμένο πλήθος από πρόσωπα, ζώα και πράγματα, π.χ. *ένα, δύο, τρία, τέσσερα, πέντε, εκατό* κ.λπ.
2. **Τακτικά**, που φανερώνουν τη σειρά, την τάξη, π.χ. *πρώτος, δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, πέμπτος* κ.λπ.
3. **Πολλαπλασιαστικά**, που φανερώνουν από πόσα μέρη σχηματίζεται κάτι, π.χ. *διπλός, τριπλός, τετραπλός, πενταπλός* κ.λπ.
4. **Αναλογικά**, που φανερώνουν πόσες φορές ένα ποσό είναι μεγαλύτερο από ένα άλλο, π.χ. *διπλάσιος, τριπλάσιος, τετραπλάσιος, πενταπλάσιος* κ.λπ.
5. **Περίληπτικά**, που δηλώνουν μονάδες οι οποίες αποτελούν ένα σύνολο, π.χ. *τριάδα, εικοσάδα*.

άσκηση
1

Σάρωσε για να δεις περισσότερα για τα περιληπτικά αριθμητικά. Διάβασε προσεκτικά και όσα πρέπει να θυμόμαστε για την ορθογραφία όλων των αριθμητικών.

άσκηση
2

Συμπλήρωσε τον πίνακα με τα αριθμητικά επίθετα.

	απόλυτο	τακτικό	πολλαπλασιαστικό	αναλογικό
2				
3				
6				
10				
12				

άσκηση
3

Γράψε τα περιληπτικά αριθμητικά ουσιαστικά που προκύπτουν από τους αριθμούς της προηγούμενης άσκησης.

(2)

(3)

(6)

(10)

(12)

άσκηση
4

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων με το κατάλληλο αριθμητικό.

- α) Τα (4) παιδιά έφαγαν (9) σοκολατάκια.
 β) Ο (1) μήνας του χρόνου είναι ο Ιανουάριος.
 γ) Πήρα το (3) βραβείο.
 δ) Οι βαθμοί των (3) πρώτων ομάδων είναι ίσοι.
 ε) Οι (3) πρώτοι μαθητές πήραν τον ίδιο βαθμό.
 στ) Χωριστήκαμε σε (4) και κάναμε παρέλαση.

άσκηση
5

Σάρωσε για να επιλέξεις τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά επίθετα.

Τα επίθετα σε -ής, -ιά, -ί

	Ενικός αριθμός		
Ονομαστική	ο σταχτής	η σταχτιά	το σταχτί
Γενική	του σταχτή/του σταχτιού	της σταχτιάς	του σταχτιού
Αιτιατική	τον σταχτή	τη σταχτιά	το σταχτί
Κλητική	- σταχτή	- σταχτιά	- σταχτί

	Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική	οι σταχτιοί	οι σταχτιές	τα σταχτιά
Γενική	των σταχτιών	των σταχτιών	των σταχτιών
Αιτιατική	τους σταχτιούς	τις σταχτιές	τα σταχτιά
Κλητική	- σταχτιοί	- σταχτιές	- σταχτιά

Με τον ίδιο τρόπο κλίνονται τα: *βυσσινης, θαλασσης, καφετης, κεραμιδης, τριανταφυλλης, χρυσαφης* κ.ά.

6 Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας τα επίθετα της παρένθεσης στον κατάλληλο τύπο.

- α) Σήμερα το απόγευμα ο ουρανός είχε ένα παράξενο (χρυσ αφής) χρώμα.
 β) Της χάρισα μια κορδέλα για τα μαλλιά της. (βυσσινης)
 γ) Οι ακτίνες του (πορτοκαλής) ήλιου έπεφταν στη θάλασσα.
 δ) Θαυμάζω το (μενεξεδής) δειλινό από το μπαλκόνι.
 ε) Μου αρέσουν όλες οι αποχρώσεις του (θαλασσης) χρώματος.
 στ) Το σκυλί μας είναι άσπρο με (καφετης) βούλες.
 ζ) Απειλητικά σύννεφα σκέπασαν τον (μολυβής) ουρανό.

7 Γράψε πώς θα πούμε με μία λέξη τις ακόλουθες φράσεις, όπως στο παράδειγμα.

τη διάρκεια δύο ημερών	διήμερο
τη διάρκεια τριών ημερών	
τη διάρκεια τεσσάρων ημερών	
την πρώτη του μήνα	
την πρώτη του μήνα Απρίλη	
την πρώτη του μήνα Μάη	
την πρώτη του χρόνου	

ασκηση
8

Σάρωσε για να βρεις τις σύνθετες λέξεις.

ασκηση
9

Συμπλήρωσε τα παρακάτω κενά με το αριθμητικό από το πλαίσιο που ταιριάζει.

εφτά, εκατό, δώδεκα, τριάντα μία, εξήντα, είκοσι τέσσερις, τριάντα

- α) Μία εβδομάδα έχει μέρες.
 β) Ο χρόνος έχει μήνες.
 γ) Ένας μήνας έχει ή μέρες.
 δ) Ένα μερόνυχτο έχει ώρες.
 ε) Ένα λεπτό έχει δευτερόλεπτα.
 στ) Ένα ευρώ έχει λεπτά.

ασκηση
10

Επίλεξε τον σωστό τύπο των επιθέτων.

- Αυτή τη φούστα πρέπει να φορέσεις, σου πάει καταπληκτικά.
 α) βυσσινιά β) βυσσινή
- Το καπέλο μου είναι
 α) ασημί β) ασημιού
- Είδα έναν σκύλο στη γειτονιά.
 α) κανελί β) κανελή
- Το χρώμα της μελιτζάνας λέγεται αλλιώς και
 α) μελιτζανή β) μελιτζανί

Σε ποιον βαθμό έμαθα:

1 2 3 4 5

Να μετατρέπω τους αριθμούς σε απόλυτα, τακτικά, πολλαπλασιαστικά και αναλογικά αριθμητικά.

Να κλίνω το επίθετο ο σταχτής, η σταχτιά, το σταχτί.

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

6η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

Β. Η επέτειος της 25ης Μαρτίου

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να χρησιμοποιείς λεκτικές πράξεις ως μέσα πειθούς.
- Να προσδιορίζεις το ποσό με ποσοτικά επιρρήματα.
- Την ορθογραφία των ουδέτερων ουσιαστικών σε -ος, -η, π.χ. το κράτος – τα κράτη.

Πώς πείθω κάποιον

Άσκηση
1

Διάβασε προσεκτικά την παρακάτω επιστολή και απάντησε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

Αξιότιμη κυρία Δήμαρχε,

Εμείς, οι μαθητές της Δ΄ τάξης του 1ου Πειραματικού Δημοτικού Σχολείου Αλεξανδρούπολης, θα θέλαμε να σας προτείνουμε τη διοργάνωση μιας έκθεσης ζωγραφικής αφιερωμένης στο έργο του Θεόδωρου Βρυζάκη, ενός από τους σημαντικότερους Έλληνες ζωγράφους του 19ου αιώνα.

Ο Βρυζάκης είναι γνωστός για τους πίνακές του, που απεικονίζουν με συγκινητικό και ηρωικό τρόπο στιγμές της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Μέσα από την τέχνη του, δεν αποτύπωσε μόνο γεγονότα, αλλά και το πάθος, την πίστη και

το όραμα ενός ολόκληρου λαού για ελευθερία. Έργα του όπως *Η Έξοδος του Μεσολογγίου*, *Η Ελλάς Ευγνωμονούσα* και *Ο Όρκος των Αγωνιστών* αποτελούν πολύτιμα τεκμήρια της ιστορικής και πολιτιστικής μας ταυτότητας.

Καθώς ζούμε σε μια ακριτική περιοχή με περιορισμένη πρόσβαση σε πολιτιστικές εκδηλώσεις και μουσεία, θεωρούμε πως μια τέτοια έκθεση θα αποτελούσε ένα σημαντικό γεγονός για την πόλη μας και την ευρύτερη περιοχή της Θράκης. Εξάλλου, τα έργα του Βρυζάκη εκτέθηκαν για μήνες στην Εθνική Πινακοθήκη Αθηνών και ταξίδεψαν σε όλο

Η Ελλάς Ευγνωμονούσα, Θεόδωρος Βρυζάκης, 1858

3
 άσκηση

Σημείωσε τι θα επιλέξουμε σε κάθε περίπτωση που θέλουμε να πείσουμε κάποιον για να κάνει κάτι.

Προσπαθώ να πείσω	Γραπτός λόγος με επιχειρήματα	Προφορικός λόγος με επιχειρήματα
Τον Υπουργό Παιδείας να αλλάξει τη διάρκεια των διαλειμμάτων.		
Τη δασκάλα μας να ζωγραφίσουμε μία παραπάνω ώρα.		
Τον διπλανό μας να μας δανείσει την ξύστρα του.		
Τον δήμαρχο της περιοχής μας για να φτιάξει μια παιδική χαρά.		
Έναν πωλητή να μου κάνει έκπτωση σε κάτι που θέλω να αγοράσω.		

Τα ποσοτικά επιρρήματα

Τα **ποσοτικά επιρρήματα** είναι άκλιτες λέξεις που δηλώνουν ποσότητα. Απαντούν στην ερώτηση «πόσο;». Ποσοτικά επιρρήματα:

πόσο, όσο, τόσο, όσοδήποτε, κάμποσο, κάπως, περισσότερο, πολύ, ελάχιστα, λίγο, τουλάχιστον, εξίσου, σχεδόν, λιγότερο, πάνω κάτω, καθόλου, αρκετά, περίπου κ.ά.

Π.χ. Η Χριστίνα διάβασε **ελάχιστα** σήμερα.

Άσκηση 4 Κύκλωσε στις παρακάτω προτάσεις τα ποσοτικά επιρρήματα.

- α) Πολύ γενναίοι Έλληνες κέρδισαν την πολυπόθητη ανεξαρτησία.
- β) Η Ελλάδα είναι ανεξάρτητο κράτος περισσότερο από 200 χρόνια.
- γ) Ο Κολοκοτρώνης δεν δέιλιασε καθόλου και ξεσήκωσε όλη την Πελοπόννησο ενάντια στους Τούρκους.
- δ) Τα παιδιά μπήκαν σχεδόν αμούστακα στον κλεφτοπόλεμο.
- ε) Λίγο πριν από τη γιορτή, η διευθύντρια εκφώνησε λόγο για την εθνική επέτειο.
- στ) Τα παιδιά απήγγειλαν ποιήματα στη γιορτή και δεν μπερδεύτηκαν καθόλου.
- ζ) Όλοι οι γονείς συγκινήθηκαν πολύ.

Άσκηση 5 Σάρωσε για να συμπληρώσεις τις προτάσεις με ποσοτικά επιρρήματα.

Άσκηση 6 Σάρωσε για να βρεις τα ποσοτικά επιρρήματα.

6η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

7 *ασκηση* Γράψε ή ένα ουσιαστικό ή ένα ρήμα ή ένα επίθετο που να ανήκει στην ίδια οικογένεια λέξεων με τις λέξεις που δίνονται.

άδειος	υγιής
βαρύς	μεγάλος
τυχερός	άξιος
ελεύθερος	ήσυχος
ικανός	κινητός
δύσκολος	αληθινός
σκοτεινός	δειλός

8 *ασκηση* Σάρωσε και αντιστοίχισε τις συνώνυμες λέξεις.

9 *ασκηση* Συμπλήρωσε τα κενά με τα ουδέτερα ουσιαστικά της παρένθεσης στη σωστή πτώση.

- α) Η συνεργασία (κράτος) είναι απαραίτητη για την ειρήνη.
- β) Ανεξερεύνητα παραμένουν (βάθος) των ωκεανών.
- γ) Η ιστορία (έθνος) μας είναι γεμάτη αγώνες.
- δ) (πλήθος) περιμένουν υπομονετικά να ανοίξουν οι πόρτες για την είσοδό τους στο στάδιο.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Να χρησιμοποιώ λεκτικές πράξεις ως μέσα πειθούς.					
Να προσδιορίζω το ποσό με ποσοτικά επιρρήματα.					
Την ορθογραφία των ουδέτερων ουσιαστικών σε -ος, -η, π.χ. το κράτος – τα κράτη.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Την κλίση των ανισοσύλλαβων επίθετων σε -ης, -α, -ικο.
- Να προσδιορίζεις και να δηλώνεις τον τρόπο χρησιμοποίησής τους:
 - την άκλιτη μετοχή σε -οντας/-ώντας
 - τα τροπικά επιρρήματα
 - τα προθετικά σύνολα.

Άσκηση
1

Σάρωσε για να επιλέξεις τα ανισοσύλλαβα επίθετα.

Τα ανισοσύλλαβα επίθετα σε -ης, -α, -ικο

	Ενικός αριθμός		
Ονομαστική	ο γκρινιάρης	η γκρινιάρα	το γκρινιάρικο
Γενική	του γκρινιάρη	της γκρινιάρας	του γκρινιάρικου
Αιτιατική	τον γκρινιάρη	την γκρινιάρα	το γκρινιάρικο
Κλητική	- γκρινιάρη	- γκρινιάρα	- γκρινιάρικο

	Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική	οι γκρινιάρηδες	οι γκρινιάρες	τα γκρινιάρικα
Γενική	των γκρινιάρηδων	–	των γκρινιάρικων
Αιτιατική	τους γκρινιάρηδες	τις γκρινιάρες	τα γκρινιάρικα
Κλητική	- γκρινιάρηδες	- γκρινιάρες	- γκρινιάρικα

Με τον ίδιο τρόπο κλίνονται ο κλαψιάρης, ο τεμπέλης, ο φοβητσιάρης, ο μικρούλης, ο κουτσομπόλης, ο πεισματάρης, κ.ά.

2 Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας τα ανισοσύλλαβα επίθετα της παρένθεσης στον κατάλληλο τύπο.

- α) Όταν οι παίκτες είναι (ζαβολιάρης) είναι εύκολο να χαλάσει το παιχνίδι.
- β) Η μικρή μου αδελφή είναι (μαρτυριάρης) μερικές φορές.
- γ) Δεν μου αρέσει οι φίλοι μου να είναι (γκρινιάρης) και (ζηλιάρης).
- δ) Το σκυλάκι που υιοθετήσαμε είναι πολύ (γκρινιάρης) και (παιχνιδιάρης).
- ε) Μερικές συμμαθήτριάς μου είναι (ξεχασιάρης) και αφήνουν τα μπουφάν τους στην τάξη.
- στ) Δεν περιμένω βοήθεια από αυτούς τους (κατεργάρης).

Ο προσδιορισμός του τρόπου

Πώς μπορούμε να δείξουμε τον τρόπο; Δες τα παραδείγματα που ακολουθούν.

Μίλησε **ευγενικά**. (Με τι τρόπο μίλησε; Ευγενικά: **τροπικό επίρρημα**)

Μίλησε **με ευγένεια**. (Με τι τρόπο μίλησε; Με ευγένεια: **φράση με πρόθεση**)

Μπορούμε ακόμα να δείξουμε τον τρόπο με την άκλιτη μετοχή **-οντας/-ώντας**. Π.χ. Ήρθε **τρέχοντας** να μου πει τα νέα. (Πώς ήρθε; Τρέχοντας: **άκλιτη μετοχή**)

ασκηση
3

Υπογράμμισε στις παρακάτω προτάσεις τις φράσεις που δείχνουν τρόπο.

- α) Περάσαμε πολύ ωραία στο πάρτι το Σάββατο.
- β) Συνάντησα κατά τύχη την ξαδέλφη μου, την Ιφιγένεια.
- γ) Ανέβηκαν στην κορυφή σκαφαλώνοντας στα απότομα βράχια.
- δ) Ξεμπέρδεψα μια και καλή με αυτό το ζήτημα.
- ε) Προσπάθησα με όλη μου τη δύναμη να ανοίξω το βάζο, αλλά δεν τα κατάφερα.

Θυμάμαι ότι οι άκλιτες μετοχές γράφονται:

α) με «ο» όταν δεν τονίζονται (-οντας), π.χ. **τρέχοντας**

β) με «ω» όταν τονίζονται (-ώντας), π.χ. **αγαπώντας**

ασκηση
4

Αντικατάστησε τα τροπικά επιρρήματα με φράσεις με πρόθεση.

- α) Ο χορευτής μπήκε στη σκηνή **καμαρωτά**.
.....
- β) Έσπρωξα **δυνατά** την πόρτα για να κλείσει.
.....
- γ) Ο βασιλιάς βάδιζε **μεγαλόπρεπα**.
.....
- δ) Αντιμετώπισε το πρόβλημα **ψύχραιμα**.
.....

6η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

5 Αντικατάστησε τις φράσεις με πρόθεση και έντονη γραφή με τις κατάλληλες μετοχές σε «-οντας» ή «-ώντας».

α) Πέρασαν όλο το Σαββατοκύριακο **με ψάρεμα**.

β) **Κατά την επιστροφή** της από το σχολείο είχε ένα μικροατύχημα.

γ) Διασκέδασαν **με παιχνίδι και γέλια**.

δ) Ξεκίνησαν το παιχνίδι **με τρέξιμο** έως την αυλόπορτα.

ε) Τους χαιρέτησε **με χαμόγελο**.

6 Ξαναγράψε τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας τα αντίθετα τροπικά επιρρήματα.

Ο παππούς βαδίζει αργά.	
Κάποιοι οδηγούν προσεκτικά.	
Μας κοίταζε λυπημένα.	
Ο Διονύσης και η Μαρίνα ήρθαν μαζί.	
Ακουγόταν πολύ δυνατά στο τηλέφωνο.	
Οι ξένοι έρχονταν ειρηνικά.	

7 Συμπλήρωσε τις οικογένειες λέξεων του Πάσχα.

..... (επίθετο)
 (επίθετο)
 (επίρρημα)
 η (το Πάσχα αλλιώς)
 η (έντομο)
 ο (ανδρικό όνομα)

8 Αντιστοίχισε όσα έχουν όμοια σημασία.

έθιμο • • θρήνος
 ανάσταση • • μεγάλο κερί
 οβελίας • • συνήθεια
 πένθος • • πασχαλινό αρνί
 λαμπάδα • • επαναφορά στη ζωή

ασκηση
9

Συμπλήρωσε με «ο» ή «ω» τις παρακάτω μετοχές. Μην ξεχνάς να βάζεις τους τόνους όπου χρειάζεται.

προσπαθ...ντας	γκρινιάζ...ντας	φτιάχν...ντας
μιλ...ντας	αγαπ...ντας	φροντίζ...ντας
βλέπ...ντας	τρέχ...ντας	απαντ...ντας
πίν...ντας	χαιρετ...ντας	διαβάζ...ντας
τρώγ...ντας	τραγουδ...ντας	ελπίζ...ντας

ασκηση
10

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν.

Το κουτάβι που υιοθετήσαμε είναι μικρούλ...κο, χαριτ...μένο και πολύ π...χνιδιάρ...κο. Είναι όμως και μεγάλος λιχούδ...ς, αφού, μόλις ακούσει κάποιον να τρώει, πηγαίνει τρέχ...ντας κοντά του. Τον κοιτάζει με παραπ...νιάρ...κο βλέμμα κουν...ντας αν...πόμονα την ουρά του.

ασκηση
11

Ξαναγράψε το κείμενο.

.....

.....

.....

.....

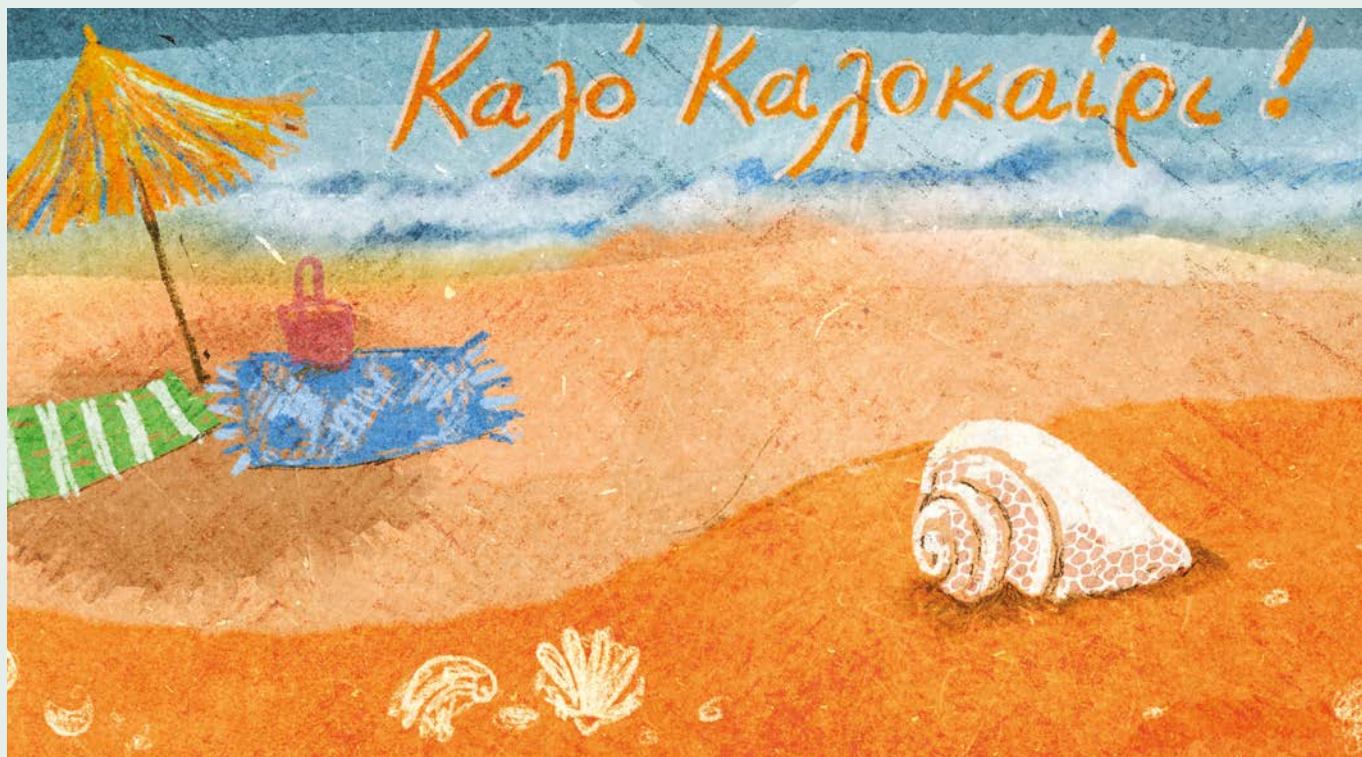
Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Την κλίση των ανισοσύλλαβων επιθέτων σε -ης, -α, -ικο.					
Να προσδιορίζω και να δηλώνω τον τρόπο χρησιμοποιώντας την άκλιτη μετοχή, τα τροπικά επιρρήματα και τα προθετικά σύνολα.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

6η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

ασκηση
1

Υπογράμμισε τις φράσεις που δηλώνουν τον τρόπο και στη συνέχεια επέλεξε πώς εκφράζεται.

- Έφυγε χωρίς να πει αντίο.

α) τροπικό επίρρημα	β) άκλιτη μετοχή	γ) φράση με πρόθεση
---------------------	------------------	---------------------
- Μιλάει συνεχώς κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

α) τροπικό επίρρημα	β) άκλιτη μετοχή	γ) φράση με πρόθεση
---------------------	------------------	---------------------
- Μετάφρασε το κείμενο λέξη προς λέξη.

α) τροπικό επίρρημα	β) άκλιτη μετοχή	γ) φράση με πρόθεση
---------------------	------------------	---------------------
- Πίνει τον καφέ του κουβεντιάζοντας.

α) τροπικό επίρρημα	β) άκλιτη μετοχή	γ) φράση με πρόθεση
---------------------	------------------	---------------------

ασκηση
2

Έκφρασε τον τρόπο διαφορετικά.

- α) Τα κάνει όλα με βιασύνη. Τα κάνει όλα
- β) Δυσκολεύτηκε να περάσει τον δρόμο. Πέρασε
- γ) Ξεκίνησα τη μέρα μου με τραγούδι. Ξεκίνησα τη μέρα μου
- δ) Τον κοίταξε με ειρωνεία και έφυγε. Τον κοίταξε

ασκηση
3

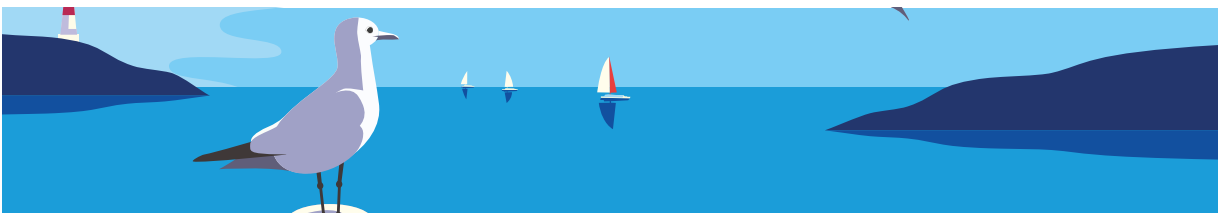
Συμπλήρωσε τον πίνακα με τα αριθμητικά επίθετα.

	απόλυτο	τακτικό	πολλαπλασιαστικό	αναλογικό
1				
4				
7				
10				

ασκηση
4

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας τη λέξη της παρένθεσης στο σωστό γένος, αριθμό και πτώση.

- α) Είναι πολύ (πεισματάρης) η φίλη σου.
- β) Είναι ανούσια η ζωή των (τεμπέλης) ανθρώπων.
- γ) Δεν τους θέλουν στην ομάδα τους γιατί είναι (ζαβολιάρης).
- δ) Το βράδυ μάς τρόμαξαν κάποιες (κλαψιάρης) γάτες.
- ε) Ακούγεται ένα (γκρινιάρης) αγόρι από το διπλανό σπίτι.

Άσκηση
5

Υπογράμμισε τα ποσοτικά επιρρήματα των παρακάτω προτάσεων.

- α) Δεν έχει βρέξει καθόλου όλη μέρα.
 β) Έπαιξε πολύ και κουράστηκε.
 γ) Δούλεψα αρκετά για σήμερα.
 δ) Μου αρέσει περισσότερο το κρυφό από το κυνηγητό.
 ε) Αγαπώ εξίσου τη γυμναστική και τη μουσική. Γυμνάζομαι ακούγοντας μουσική σχεδόν κάθε μέρα.

Άσκηση
6

Συμπλήρωσε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, διαλέγοντας από το πλαίσιο το ποσοτικό επίρρημα που ταιριάζει.

ελάχιστα, περίπου, περισσότερο, καθόλου, πολύ

- α) Μου αρέσουν τα γλυκά, αλλά μου αρέσουν τα παγωτά.
 β) Ένα ηλεκτρικό πατίνι πρέπει να κοστίζει το 5.000 ευρώ.
 γ) Δεν μου αρέσει το μπρόκολο.
 δ) Ξόδεψα χρήματα στην εκδρομή γιατί είχαμε δωρεάν ξενάγηση και φαγητό.
 ε) Το ταξίδι μας θα μας κοστίσει 2.000 ευρώ.

Άσκηση
7

Ένωσε το κάθε επίρρημα με την κατηγορία του.

απότομα •		• όσο
καθόλου •	τροπικό	• τουλάχιστον
ευτυχώς •		• κάπως
δύσκολα •	ποσοτικό	• κάμποσο
περισσότερο •		• χωριστά
όπως •		• τόσο

ασκηση
8

Γράψε τα επιρρήματα που έχουν αντίθετη σημασία.

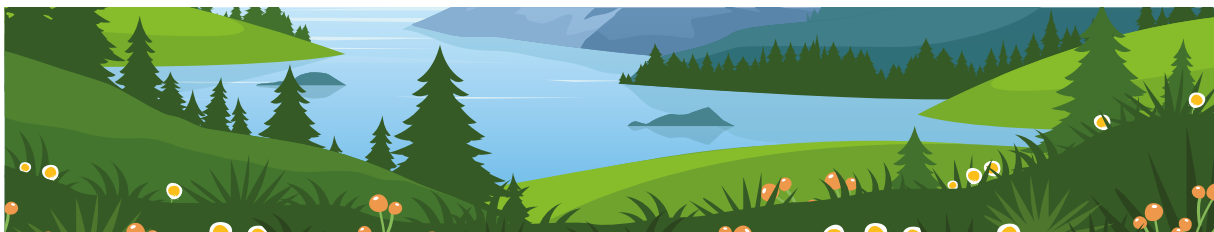
άσχημα	→	αργά	→
ευτυχώς	→	λίγο	→
έτσι	→	κρυφά	→
δίκαια	→	μαζί	→
ίσια	→	προσεκτικά	→

ασκηση
9

Τοποθέτησε τις παρακάτω λέξεις στην οικογένεια που ανήκουν.

παιδικός, γήπεδο, πεδιάδα, παιδίατρος, πεδινός, οροπέδιο, παίκτης, οικόπεδο,
παιδιάστικος, παιδεύω, παιδιαρίζω, στρατόπεδο, παιδαγωγός, πεδίο

παιδί	πεδίο
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ασκηση
10

Γράψε με μία λέξη πώς λέγεται:

- Το ζώο που έχει σαράντα πόδια.
- Τα δώδεκα νησιά μας.
- Τα επτά νησιά μαζί.
- Οι έξι μήνες.
- Το θαλασσινό που έχει οκτώ πόδια.
- Αυτός που είναι εννιά χρονών.
- Το αυτοκίνητο που έχει πέντε θέσεις.
- Το σχήμα που έχει πέντε γωνίες.
- Οι πέντε γραμμές που γράφουμε μουσική.

ασκηση
11

Συμπλήρωσε τα κενά με τα επίθετα που σχηματίζονται από τις λέξεις της παρένθεσης.

- α) Κάποιοι σκύλοι είναι (κανέλα), ενώ μερικοί άλλοι είναι (καφές).
- β) Αγόρασα μια (τριαντάφυλλο) μπλούζα επειδή μου άρεσε πολύ το χρώμα της.
- γ) Όταν δύει ο ήλιος, ο ουρανός παίρνει (χρυσός), (βύσσινο) και (μενεξές) χρώματα.
- δ) Ο ζωγράφος χρησιμοποίησε στον πίνακα πολλές αποχρώσεις του (θάλασσα) και του (στάχτη) χρώματος.
- ε) Το δωμάτιό μου είναι βαμμένο (πορτοκάλι).

ασκηση
12

Μαθαίνω και γράφω.

Ο Καπετάν Τρομάρας, αφού παρατήρησε τον χάρτη, κατάλαβε δυστυχώς ότι το μέρος που απεικονίζει ήταν το σημείο όπου βρίσκονταν ήδη.

Γράψε ξανά τις προτάσεις.

.....

.....

.....

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ «ΦΥΤΡΩΝΟΥΝ» ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΗ

Α. Ελιά, ο πράσινος χρυσός

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να δίνεις οδηγίες και στις τρεις εγκλίσεις.
- Τη σημασία των λέξεων *καρποφορώ*, *ανανεώνω* και *καλλιεργώ*.
- Την ορθογραφία των ρημάτων με κατάληξη *-στε*.

Κάθε χρόνο, μόλις τελειώσει το μάζεμα της ελιάς, πρέπει να μαζευτούν τα λιόπανα και να φυλαχτούν με προσοχή, μέχρι να έρθει η ώρα να ξαναχρησιμοποιηθούν. **Προσεκτικό μάζεμα για να μη σκιστούν, πλύσιμο με καυτό νερό και σαπούνι, καλό στέγνωμα στον ήλιο, δίπλωμα και αποθήκευση σε μέρος χωρίς υγρασία** είναι τα απαραίτητα βήματα για να διατηρούνται τα λιόπανα σε καλή κατάσταση.

Συγγραφική ομάδα

ασκηση
1

Δώσε οδηγίες πώς να φυλαχτούν τα λιόπανα, εξηγώντας τα βήματα, όπως στο παράδειγμα.

Προσεκτικό μάζεμα για να μη σκιστούν: Πρώτα, τα μαζεύουμε προσεκτικά για να μη σκιστούν.

Πλύσιμο με καυτό νερό και σαπούνι: Ύστερα,

.....

Καλό στέγνωμα στον ήλιο. Μετά,

.....

Δίπλωμα και αποθήκευση σε μέρος χωρίς υγρασία: Τέλος,

.....

7η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ «ΦΥΤΡΩΝΟΥΝ» ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΗ

Τα ρήματα που χρησιμοποίησα για να δώσω οδηγίες βρίσκονται σε
έγκλιση.

ύσκηση
2

Η γιαγιά συμβουλεύει τον εγγονό της πώς να ακολουθεί τα βήματα για να διατηρεί τα λιόπανά του σε καλή κατάσταση. Συνέχισε με τον ίδιο τρόπο.

Πρώτα **να** τα μαζεύεις προσεκτικά για να μη σκιστούν.

Ύστερα,

.....

Μετά,

.....

Τέλος,

.....

Τα ρήματα που χρησιμοποίησα τώρα για να δώσω οδηγίες βρίσκονται σε
έγκλιση.

ύσκηση
3

Ο κύριος Μιχάλης, φεύγοντας για το ελαιοτριβείο, αφήνει ένα σημείωμα στα παιδιά του με οδηγίες για το μάζεμα των λιόπανων. Συνέχισε με τον ίδιο τρόπο.

Πρώτα, **μαζέψτε** τα προσεκτικά για να μη σκιστούν.

Ύστερα,

.....

Μετά,

.....

Τέλος,

.....

Τα ρήματα που χρησιμοποίησα τώρα για να δώσω οδηγίες βρίσκονται σε
έγκλιση.

Για να δώσουμε οδηγίες, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε

- την οριστική έγκλιση ή
- την υποτακτική έγκλιση ή
- την προστακτική έγκλιση.

ασκηση
4

Κάτω από κάθε οδηγία γράψε τους άλλους δύο τρόπους με τους οποίους μπορεί να δοθεί.

α) Ραβδίζουμε τις ελιές για να πέσουν στο έδαφος.

.....

.....

β) Να βάλετε τις ελιές σε μεγάλα σακιά.

.....

.....

γ) Καθάρισε την περιοχή γύρω από τον κορμό της ελιάς.

.....

.....

ασκηση
5

Σάρωσε για να επιλέξεις τις προτάσεις με την προστακτική έγκλιση.

7η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ «ΦΥΤΡΩΝΟΥΝ» ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΗ

Άσκηση
6

Διάλεξε τη σωστή λέξη από το πλαίσιο για να συμπληρώσεις τις προτάσεις.

ανανέωση, ανανεώσω, ανανεωθεί

- α) Θα την εγγραφή μου στο γυμναστήριο.
- β) Σε παρακαλώ, άνοιξε το παράθυρο να ο αέρας του δωματίου.
- γ) Το χρώμα του τοίχου χρειάζεται γιατί έχει ξεθωριάσει.

Άσκηση
7

Διάλεξε τη σωστή λέξη από το πλαίσιο για να συμπληρώσεις τις προτάσεις.

καλλιεργημένος, καλλιεργήθηκε, καλλιεργεί

- α) Ο παππούς μου λαχανικά στο περιβόλι του.
- β) Είναι ένας άνθρωπος, με γενική μόρφωση και καλή αγωγή.
- γ) Με τα χρόνια μια δυνατή φιλία ανάμεσά τους.

Άσκηση
8

Σάρωσε για να βρεις κι άλλες λέξεις.

Άσκηση
9

Παρατηρήστε στον πίνακα τις καταλήξεις σε -ήστε, -ίστε, -ύστε και -είστε.

Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
Ενεστώτας	Ενεστώτας
Οριστική - Προστακτική	Οριστική
εγώ αγαπώ - εσείς αγαπήστε εγώ ζητώ - εσείς ζητήστε εγώ ποτίζω - εσείς ποτίστε εγώ λύνω - εσείς λύστε εγώ αφήνω - εσείς αφήστε	εγώ θεωρούμαι - εσείς θεωρείστε εγώ αδικούμαι - εσείς αδικείστε

ασκήση
10

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν.

- α) Παιδιά, λ...στε ομαδικά τις ασκήσεις σας.
- β) Κύριε Νικολαΐδη, θεωρ...στε από τους καλύτερους γιατρούς στην πόλη μας.
- γ) Αγαπ...στε τον εαυτό σας και νικ...στε τους φόβους σας.
- δ) Αφ...στε τους καβγάδες και ελάτε να παίξουμε ήρεμα.
- ε) Καθόλου δεν αδικ...στε και μην παραπονιέστε συνέχεια στον διαιτητή.

ασκήση
11

Σάρωσε για να εντοπίσεις ορθογραφικά λάθη.

ασκήση
12

Σάρωσε για να επιλέξεις το σωστό.

Σε ποιον βαθμό κατάφερα:	1	2	3	4	5
Να δίνω οδηγίες και στις τρεις εγκλίσεις.					
Να χρησιμοποιώ τις λέξεις <i>καρποφορώ</i> , <i>ανανεώνω</i> και <i>καλλιεργώ</i> .					
Να μάθω την ορθογραφία των ρημάτων με κατάληξη <i>-στε</i> .					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

7η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ «ΦΥΤΡΩΝΟΥΝ» ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΗ

B. Κρόκος, το κόκκινο χρυσάφι

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τον ρόλο της ρηματικής φράσης και να μετατρέπεις ονοματικές φράσεις σε ρηματικές.
- Πώς να δηλώνεις τον τόπο σε μια φράση.
- Να φτιάχνεις σύνθετες λέξεις.
- Την ορθογραφία του επιθέτου *πολύς*, *πολλή*, *πολύ* και του επιρρήματος *πολύ*.

Η **ρηματική φράση** αποτελείται από το ρήμα της πρότασης σε συνδυασμό με τις λέξεις που το συμπληρώνουν (ρήμα + αντικείμενο, κατηγορούμενο, επιρρήματα).

Π.χ. Ο Νίκος **τρώει παγωτό**.

Όμως, μπορεί να αποτελείται και μόνο από το ρήμα.

Π.χ. **Τρέχει**.

Η ρηματική φράση διευκρινίζει, επεξηγεί και ολοκληρώνει το νόημα μιας πρότασης.

Πώς μετατρέπουμε μια ονοματική φράση σε ρηματική;

Για να μετατρέψουμε μία ονοματική φράση σε ρηματική, **αντικαθιστούμε το ουσιαστικό με ομόρριζο ρήμα (της ίδιας οικογένειας λέξεων)**, κάνοντας και οποιαδήποτε αλλαγή είναι απαραίτητη.

Π.χ.

Ονοματική φράση → Ρηματική φράση

Το **μάζεμα** των καρπών. → **Μαζεύονται** οι καρποί ή **Μαζεύουν** τους καρπούς.

Το **άπλωμα** των ρούχων. → **Απλώνονται** τα ρούχα ή **Απλώνουν** τα ρούχα.

Άσκηση
1

Άλλαξε τις ονοματικές φράσεις σε ρηματικές.

α) Το μάζεμα του κρόκου με το χέρι.

.....

β) Η αποξήρανση των λουλουδιών.

.....

γ) Η αποθήκευση του κρόκου σε κουτιά.

.....

δ) Η καλλιέργεια του κρόκου στην Κοζάνη.

.....

ε) Το ανακάτεμα των συστατικών.

.....

Άσκηση
2

Υπογράμμισε τις φράσεις που φανερώνουν τόπο, όπως στο παράδειγμα.

Τον είδα να βγαίνει από το ζαχαροπλαστείο.

α) Περπατήσαμε παρέα μέχρι την παραλία.

β) Το καλοκαίρι θα πάμε στην Κρήτη.

γ) Άρχισαν να πέφτουν οι πρώτες σταγόνες από τον ουρανό.

δ) Θέλω να ταξιδέψω σε όλο τον κόσμο.

ε) Θα σε συνοδέψω έως το σπίτι σου.

στ) Έτρεξα μέχρι την πλατεία, αλλά δεν σε πρόλαβα.

ζ) Κοίταξαν προς την αντίθετη πλευρά.

η) Η εκδήλωση θα γίνει σε ανοιχτό χώρο.

θ) Πάει όπου θέλει χωρίς να μας ενημερώνει.

7η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ «ΦΥΤΡΩΝΟΥΝ» ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΗ

Άσκηση
3

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις από το πλαίσιο.

πέρα-δύθε, στην άκρη, στον τοίχο, πάνω-κάτω, πλάι πλάι, ανατολικά,
στη σκιά, από τη γωνία

Έτρεχε αυτό το ζωηρό γατάκι, κουνώντας τη
φουντωτή ουρά του. Έξυνε τα νύχια του της αυλής, ενώ η μαμά
του ξεκουραζόταν του μεγάλου δέντρου, στα
του κήπου. Το μεσημεράκι, περπατώντας καμαρωτά, πήγαν
..... του πεζοδρομίου και περίμεναν να φανεί ο Γιώργος

Άσκηση
4

Σάρωσε για να βρεις τις κρυμμένες λέξεις που δηλώνουν τόπο.

Άσκηση
5

Συνδύασε επίθετα από τις δύο στήλες για να φτιάξεις σύνθετες λέξεις,
όπως στο παράδειγμα.

βαθύς •
αχνό •
ψηλός •
γλυκιά •
πέντε •

• λιγνός
• ρόδινος
• κόκκινος
• όμορφη
• πικρή

βαθυκόκκινος

.....
.....
.....
.....

Άσκηση
6

Συμπλήρωσε τα κενά με τις σύνθετες λέξεις που έφτιαξες στην προηγούμενη
άσκηση, όπως στο παράδειγμα.

- α) Οι παραγωγοί αποξηραίνουν τα άνθη του κρόκου προσεκτικά για να σχηματιστούν
τα βαθυκόκκινα λεπτά νήματα.
- β) Η και το τέρας είναι γνωστό παραμύθι.
- γ) Ξημέρωνε και ο ουρανός γινόταν
- δ) Ο Νίκος μεγάλωσε κι έγινε ένα παλικάρι.
- ε) Αυτό το φρούτο είχε μια γεύση.

ασκηση
7

Με την ομάδα σου φτιάξτε πέντε σύνθετες λέξεις που να περιέχουν τη λέξη «χρόνος».

- α)
- β)
- γ)
- δ)
- ε)

ασκηση
8

Συμπλήρωσε τα κενά με το επίθετο **πολύς**, **πολλή**, **πολύ** και το επίρρημα **πολύ**.

- α) Η δουλειά τρώει τον αφέντη.
- β) Όπου ακούς κεράσια, κράτα μικρό καλάθι.
- γ) Σε αγαπώ
- δ) Τα λόγια είναι φτώχεια.
- ε) Έχει κρύο σήμερα.
- στ) Με αγάπη από μένα για σένα.
- ζ) άνθρωποι αγαπούν τη ζωγραφική.
- η) Κουράστηκα από το παιχνίδι.

ασκηση
9

Σάρωσε για να εξασκηθείς στην ορθογραφία.

Άσκηση
10

Μαθαίνω και γράφω.

Με πολλή δουλειά και πολύ κόπο έμαθα πολύ καλά την ορθογραφία μου.

Γράψε ξανά την πρόταση.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Να μετατρέπω ονοματικές φράσεις σε ρηματικές.					
Να δηλώνω τον τόπο σε μια φράση.					
Να φτιάχνω σύνθετες λέξεις.					
Να γράφω σωστά το επίθετο <i>πολύς</i> , <i>πολλή</i> , <i>πολύ</i> και το επίρρημα <i>πολύ</i> .					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

© <https://www.ypaithros.gr/>

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τις χρονικές προτάσεις και τους χρονικούς συνδέσμους.
- Τις αιτιολογικές προτάσεις και τους αιτιολογικούς συνδέσμους.
- Τις αποτελεσματικές προτάσεις και τους αποτελεσματικούς συνδέσμους.
- Σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό το *αεί* και το *άξιος*.
- Την ορθογραφία των σύνθετων λέξεων, με πρώτο συνθετικό το *δισ-* και το *δυσ-*.

Χρονικές προτάσεις

- Είναι επιρρηματικές, εξαρτημένες προτάσεις.
- Προσδιορίζουν την κύρια πρόταση ως προς τον χρόνο.
- Εισάγονται με **χρονικούς συνδέσμους**.*
- Λειτουργούν ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου.

* **Χρονικοί σύνδεσμοι:** ενώ, όταν, καθώς, αφού, αφότου, πριν, πριν να, μόλις, προτού, ώσπου, ωσότου, όποτε, μετά που, μέχρι που, μέχρι να, άμα

ασκήσ
1

Υπογράμμισε τις χρονικές προτάσεις και κύκλωσε τους χρονικούς συνδέσμους.

- α) Η μαμά ετοιμάζε το φαγητό, ενώ ο Μιχάλης έκανε τα μαθήματά του.
 - β) Μέχρι να μετρήσω έως το δέκα, πρέπει να έχετε κρυφτεί.
 - γ) Ο παππούς μου συγκινείται, όποτε ακούει αυτό το τραγούδι.
 - δ) Αφού τελειώσετε το παιχνίδι σας, μαζέψτε τα παιχνίδια μέσα στο καλάθι.
 - ε) Δίνω ένα φιλί στους γονείς μου, πριν πέσω για ύπνο.
- στ) Τι θες να γίνεις άμα μεγαλώσεις;

Αιτιολογικές προτάσεις

- Είναι επιρρηματικές, εξαρτημένες προτάσεις.
- Αιτιολογούν το νόημα της κύριας πρότασης.
- Τις χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να επιχειρηματολογήσουμε για κάτι.
- Εισάγονται με αιτιολογικούς συνδέσμους.*
- Λειτουργούν ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας ή επεξηγήσεις.

* **Αιτιολογικοί σύνδεσμοι:** γιατί, επειδή, διότι, αφού, εφόσον, καθώς, που, μια που

2 ^{δσκησ} Υπογράμμισε τις αιτιολογικές προτάσεις και κύκλωσε τους αιτιολογικούς συνδέσμους.

- Άργησα να ξυπνήσω, επειδή κοιμήθηκα αργά χθες το βράδυ.
- Εφόσον είμαστε έτοιμοι, μπορούμε να ξεκινήσουμε.
- Μια που είσαι όρθιος, μπορείς να μου δώσεις αυτό το βιβλίο από το ράφι;
- Εύκολα τον ξεχώριζες από μακριά, καθώς ήταν ψηλός και μεγαλόσωμος.
- Αφού είχε καλό καιρό, αποφασίσαμε να πάμε μια εκδρομή.

3 ^{δσκησ} Συμπλήρωσε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τον κατάλληλο αιτιολογικό σύνδεσμο από το πλαίσιο.

εφόσον, επειδή, γιατί

- Δεν ήρθε στην πλατεία, ήταν άρρωστος.
- δούλεψες τόσο πολύ, σου αξίζει μια καλή ανταμοιβή.
- Δεν είπε ούτε μια κουβέντα, ντρεπόταν.

© <https://www.kathimerini.gr/>

Αποτελεσματικές-συμπερασματικές προτάσεις

- Είναι επιρρηματικές, εξαρτημένες προτάσεις.
- Δείχνουν το αποτέλεσμα της πράξης που δηλώνει η κύρια πρόταση.
- Εισάγονται με αποτελεσματικούς-συμπερασματικούς συνδέσμους.*

* **Αποτελεσματικοί-συμπερασματικοί σύνδεσμοι:** *ώστε, που, ώστε να, που να, για να, να*

ασκηση
4

Υπογράμμισε τις αποτελεσματικές προτάσεις και κύκλωσε τους συμπερασματικούς συνδέσμους.

- α) Είναι τόσο καλός γυμναστής, που τον αγαπούν όλοι οι μαθητές του.
- β) Θύμωσα τόσο πολύ μαζί του, ώστε δεν του ξαναμίλησα όλη την υπόλοιπη μέρα.
- γ) Κάνω κάθε μέρα γυμναστική, για να έχω καλή φυσική κατάσταση.
- δ) Είναι τόσο ειλικρινής, ώστε όλοι εκτιμούν τη γνώμη του.
- ε) Φεύγω, για να προλάβω το λεωφορείο.
- στ) Αγαπάει τόσο πολύ τους μαθητές της, που θα έκανε τα πάντα γι' αυτούς.

ασκηση
5

Σάρωσε για να συμπληρώσεις τον κατάλληλο σύνδεσμο στις προτάσεις.

Ο διάσημος γιατρός της ελληνικής κλασικής εποχής Ιπποκράτης χρησιμοποιούσε τη μαστίχα από το νησί της Χίου για τη θεραπεία γαστρεντερικών διαταραχών.

αεί = πάντα

άξιος = ικανός, κατάλληλος, που έχει αξία

 άσκηση
6

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων με τις λέξεις από το πλαίσιο.

αιεθαλής, αεικίνητος, αξιοθέατα, αξιοζήλευτο, αξιέπαινη, αξιολάτρευτο, αείμνηστος

- α) Δούλεψε με όλες του τις δυνάμεις κι έκανε μια προσπάθεια.
- β) Η νεραντζιά είναι δέντρο, έχει καταπράσινο φύλλωμα όλο τον χρόνο.
- γ) Στις διακοπές μας, καταφέραμε να επισκεφτούμε όλα τα της Κρήτης.
- δ) Ο κύριος Θανάσης είναι, δεν σταματά λεπτό να ασχολείται με το όμορφο περιβάλλον του.
- ε) Η γιαγιά μου έφτιαξε ένα εργόχειρο.
- στ) Είναι πραγματικά το παιδί σας.
- ζ) Της αρέσει να διηγείται στα εγγόνια της τις περιπέτειες του παππού της, του πειρατή Μπουμπούνα.

 άσκηση
7

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις από το πλαίσιο.

παραγωγή, παραγωγός, παράγωγα

- α) Το νησί μας φημίζεται για τα προϊόντα της μαστίχας.
- β) Η της μαστίχας φέτος αυξήθηκε πολύ.
- γ) Ο κάθε ελέγχει την ποιότητα της σοδειάς του.

δισ- = δύο

δυσ- = κακό, δύσκολο

 άσκηση
8

Συμπλήρωσε με «ι» ή με «υ» τα κενά των λέξεων.

δ...στυχία, δ...στιχο, δ...σύλλαβη, δ...σλεξία, δ...σκίνητος, δ...τροχο,
δ...σανάγνωστο, δ...ώροφο

ασκηση
9

Μαθαίνω και γράφω.

Ήταν δύσκολη διαδρομή και φτάσαμε έπειτα από ένα δώρο στον προορισμό μας.

Γράψε ξανά τις προτάσεις.

ασκηση
10

Σάρωσε για να συμπληρώσεις τις λέξεις.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Να ξεχωρίζω τις χρονικές προτάσεις και τους χρονικούς συνδέσμους.					
Να ξεχωρίζω τις αιτιολογικές προτάσεις και τους αιτιολογικούς συνδέσμους.					
Να ξεχωρίζω τις αποτελεσματικές προτάσεις και τους αποτελεσματικούς συνδέσμους.					
Να μάθω σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό το <i>αεί</i> και το <i>άξιος</i> .					
Να μάθω την ορθογραφία σύνθετων λέξεων με πρώτο συνθετικό το <i>δισ-</i> και το <i>δυσ-</i> .					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

© <https://www.gummastic.gr/>

7η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΟΥ «ΦΥΤΡΩΝΟΥΝ» ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΗ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

δσκησθ
1

Ξαναγράψε τις παρακάτω οδηγίες για την προετοιμασία του μαστιχόδεντρου, χρησιμοποιώντας την υποτακτική έγκλιση.

- α) Καθαρίζουμε το χώμα κάτω από τον θάμνο από πετραδάκια, ξύλα και φύλλα. Ισοπεδώνουμε το έδαφος γύρω από τον κορμό.

Να καθαρίσετε το

.....

.....

.....

- β) Καλύπτουμε το έδαφος με καλά κοσκινισμένο ασπρόχωμα. Το στρώνουμε και το πιέζουμε στο έδαφος για να δημιουργηθεί λεία επιφάνεια.

.....

.....

.....

- γ) Με ένα μικρό, αιχμηρό εργαλείο, χαράζουμε τον κορμό και τα μεγάλα κλαδιά του δέντρου. Αρχίζουμε από χαμηλά στον κορμό και συνεχίζουμε προς τα κλαδιά.

.....

.....

.....

ασκηση
2

Μετάτρεψε τις προτάσεις με έντονη γραφή σε ρηματικές, όπως στο παράδειγμα.

Είναι σημαντικό **το κλάδεμα των δέντρων**: Είναι σημαντικό **να κλαδεύουμε τα δέντρα**.

α) Αναλάβαμε **το πότισμα του κήπου**:

.....

β) Ξεκινήσαμε **το βάψιμο του σπιτιού μας**:

.....

γ) Μας αρέσει **το διάβασμα λογοτεχνικών βιβλίων**:

.....

ασκηση
3

Πού; Συμπλήρωσε τις προτάσεις αποκαλύπτοντας τον τόπο.

α) Πήγα μέχρι για να βρω τον φίλο μου, τον Κώστα.

β) Ήρθε από για να επισκεφτεί τους συγγενείς της.

γ) Μένουμε από το σπίτι της γιαγιάς μας.

δ) Τοποθετήστε τα κουτιά

ε) Σε βρήκα! Κρύβεσαι

ασκηση
4

Συμπλήρωσε με αιτιολογικές προτάσεις, χρησιμοποιώντας τους αιτιολογικούς συνδέσμους (**αφού, επειδή, γιατί, διότι**). Να χωριστεί με κόμμα η αιτιολογική όταν ακολουθεί την κύρια.

α) Άργησε να έρθει
..... της έκανε δώρο μια ζωγραφιά.

β) Έφαγαν κάτι πρόχειρο
.....

γ) Δεν απάντησε
.....

Άσκηση
5

Βρες τους δέκα χρονικούς συνδέσμους στο κρυπτόλεξο.

Ο	Π	Ο	Τ	Ε	Α	Μ	Μ
Τ	Ρ	Λ	Π	Ν	Φ	Ε	Ο
Α	Ο	Α	Ρ	Ω	Ο	Χ	Λ
Ν	Τ	Θ	Ι	Σ	Υ	Ρ	Ι
Π	Ο	Υ	Ν	Π	Β	Ι	Σ
Κ	Υ	Α	Φ	Ο	Τ	Ο	Υ
Μ	Ε	Τ	Α	Υ	Δ	Ο	Χ

Άσκηση
6

Συμπλήρωσε με τον κατάλληλο αποτελεσματικό-συμπερασματικό σύνδεσμο.

- α) Είναι τόσο καλός στο ποδόσφαιρο, ο γυμναστής τον έκανε αρχηγό στη σχολική ομάδα.
- β) Έβαλε τα δυνατά της πετύχει τον στόχο της.
- γ) Τον αγαπά τόσο θα έκανε τα πάντα γι' αυτόν.
- δ) Τους μίλησε με καλό τρόπο τους πείσει.
- ε) Ήταν τόσο συγκινητική ταινία, όλοι μας βουρκώσαμε.

Άσκηση
7

Σάρωσε για να συμπληρώσεις τις προτάσεις.

Άσκηση
8

Σάρωσε για να φτιάξεις σύνθετες λέξεις.

Άσκηση
9

Συμπλήρωσε τα κενά με τον κατάλληλο τύπο του επιθέτου **πολύς, πολλή, πολύ** και του επιρρήματος **πολύ**.

- α) Ήρθε κόσμος στη γιορτή του.
 β) Το κατάφερε χωρίς κόπο.
 γ) Όπου ακούς κεράσια, κράτα μικρό καλάθι.
 δ) Κουράστηκα στη διαδρομή και θέλω να ξαπλώσω.
 ε) Σε περιμένω με χαρά!
 στ) άνθρωποι είναι αριστερόχειρες.
 ζ) φορές σου τηλεφώνησα αλλά δεν σε βρήκα.
 η) Γελάσαμε με τα αστεία τους.
 θ) Σου το χαρίζω με αγάπη!
 ι) Έχετε ένα όμορφο σκυλάκι.

Άσκηση
10

Σάρωσε για να παίξεις «πολύ».

Άσκηση
11

Συμπλήρωσε τα κενά στις λέξεις με «ι» και «υ».

δ...ώροφο, δ...σύλλαβη, δ...σβατο, δ...σάρεστο, δ...ωρο, δ...σύχημα.

Άσκηση
12

Σάρωσε για να παίξεις με την ορθογραφία των ρημάτων.

© www.kathimerini.gr

8η ΕΝΟΤΗΤΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

Α. Η εξέλιξη του τηλεφώνου

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- (Θα θυμηθείς) την υποτακτική σύνδεση των προτάσεων.
- Την κλίση ρημάτων ενεργητικής φωνής στο παρελθόν.
- Την ορθογραφία των ρημάτων σε *-αίνω* και τις εξαιρέσεις τους.

ασκηση
1

Υπογράμμισε με πράσινο χρώμα τις κύριες και με πορτοκαλί χρώμα τις δευτερεύουσες προτάσεις που ακολουθούν. Στη συνέχεια βάλε σε κύκλο τον σύνδεσμο που εισάγει κάθε δευτερεύουσα πρόταση.

- α) Η Μαρίνα ανέβηκε στην κορυφή του βουνού για να απολαύσει τη θέα του τοπίου.
- β) Μόλις μπήκαν τα παιδιά στο σπίτι, ο μπαμπάς τούς σέρβιρε το φαγητό.
- γ) Αν και προσπάθησε πολύ, δεν κατάφερε να επιτύχει στις εξετάσεις.
- δ) Δεν πήγε στο γραφείο χθες, γιατί ήταν άρρωστη.
- ε) Ακούγεται πως ήταν δικό του λάθος.
- στ) Θέλω να σπουδάσω στο πανεπιστήμιο.

ασκηση
2

Ένωσε τις προτάσεις που ταιριάζουν.

Αφού ο καιρός ήταν καλός, •	• τα παιδιά βγαίνουν στο προαύλιο.
Μόλις χτυπήσει το κουδούνι, •	• μήπως δεν πετύχει η θεραπεία.
Δεν θα έρθω μαζί σας το βράδυ, •	• βουτήξαμε στη θάλασσα.
Έχω ταλαιπωρηθεί τόσο πολύ, •	• γιατί έχω πονοκέφαλο.
Ανησυχώ •	• ώστε σκέφτομαι να αποχωρήσω από την ομάδα.

ασκηση
3

Σάρωσε και εντόπισε την κύρια πρόταση.

ασκηση
4

Ένωσε τις προτάσεις με τους συνδέσμους που βρίσκονται στην παρένθεση.

α) Είναι λάθος να πιστεύεις. Τα γνωρίζω όλα. (πως)

.....

β) Θέλω να πιω κάτι. Δίψασα. (επειδή)

.....

γ) Τρόμαξε τόσο πολύ. Δεν μπορούσε να αναπνεύσει. (ώστε)

.....

δ) Μην πας. Δεν θέλεις. (αφού)

.....

ε) Η νεράιδα ήταν λυπημένη. Έχασε τον φίλο της. (γιατί)

.....

ασκηση
5

Συμπλήρωσε τα ρήματα στον παρακάτω πίνακα στο πρόσωπο που δίνονται.

Ενεστώτας	ψήνεις	μαυρίζουμε	οργώνω
Παρατατικός			
Αόριστος			

ασκηση
6

Σάρωσε για να βάλεις τα ρήματα στον σωστό χρόνο.

Άσκηση
7

Σάρωσε για να επιλέξεις τα ρήματα σε παρατατικό και αόριστο.

Άσκηση
8

Βάλε τα ρήματα της παρένθεσης στον σωστό χρόνο.

- α) (Περπατώ) για πολλή ώρα καθημερινά έως το σχολείο του.
 β) Του φάνηκε τόσο αστείο που (γελώ) με την ψυχή του.
 γ) Κατάφερε και (νικώ) και τις δύο παρτίδες στο σκάκι.
 δ) Δεν τα κατάφερε με την πρώτη της προσπάθεια και (θυμώνω).
 ε) (Φροντίζω) και (ποτίζω) τα φυτά του καθημερινά.

Άσκηση
9

Φτιάξε λέξεις με πρώτο συνθετικό το «τηλε».

τηλε + φωνή
 τηλε + κοντρόλ
 τηλε + παρουσιάστρια
 τηλε + μεταφορά
 τηλε + κατευθυνόμενο
 τηλε + χειριστήριο

Άσκηση
10

Συμπλήρωσε τις προτάσεις βάζοντας τις λέξεις από το πλαίσιο στον σωστό τύπο.

τηλεφωνικός, τηλέφωνο, τηλεφώνημα, τηλεφωνητής, τηλεφωνία, τηλεφωνήτρια

- α) Το 1896 εμφανίστηκε το πρώτο καντράν
 β) Πολυιατρείο αναζητά για το καινούργιο υποκατάστημά του.
 γ) Έλαβε ένα ανησυχητικό χθες βράδυ από τη Λένα.
 δ) Τον κάλεσα χθες, αλλά δεν τον βρήκα. Άφησα μήνυμα στον
 ε) Πριν από χρόνια οι κατάλογοι ήταν έντυποι και μπορού-
 σες ξεφυλλίζοντάς τους να βρεις πληροφορίες όπως επίθετο, όνομα, τηλέφωνο
 και διεύθυνση των συνδρομητών.
 στ) Κινητή..... είναι η παροχή τηλεφωνικών υπηρεσιών σε κινητά τηλέφωνα.

ασκηση
11

Κύκλωσε τα ρήματα που είναι γραμμένα σωστά.

ανεβαίνω	ανεβένω	ρυπένω	ρυπαίνω
κατεβαίνω	κατεβένω	σωπαίνω	σωπένω
μπένω	μπαίνω	πετυχαίνω	πετυχένω
πηγένω	πηγαίνω	ομορφαίνω	ομορφένω
πλένω	πλαίνω	καταλαβένω	καταλαβαίνω
μαθαίνω	μαθένω	δαίνω	δένω

© shutterstock.com

ασκηση
12

Μαθαίνω και γράφω.

Είδε τη συσκευή που είχε πρόσφατα εφευρεθεί, έβαλε το ακουστικό στο αφτί του και το κατέβασε λέγοντας κατάπληκτος: «Μιλάει!».

Γράψε ξανά τις προτάσεις.

.....

.....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Την υποτακτική σύνδεση των προτάσεων.					
Να σχηματίζω ρήματα ενεργητικής φωνής στο παρελθόν στο εξακολουθητικό και συνοπτικό ποιόν.					
Την ορθογραφία των ρημάτων σε -αίνω και τις εξαιρέσεις τους.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

8η ΕΝΟΤΗΤΑ
ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

B. Δορυφόροι

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Πώς δηλώνουμε τον χρόνο στον λόγο.
- Να διακρίνεις την ερωτηματική αντωνυμία *ποιο, ποια, ποιο* από το ποσοτικό επίρρημα *πιο*.

Άσκηση
1

Σάρωσε και δεξ τους τρόπους που χρησιμοποιούμε στην ελληνική γλώσσα για να δηλώσουμε τον χρόνο.

Άσκηση
2

Υπογράμμισε με πράσινο χρώμα τα χρονικά επιρρήματα στις παρακάτω προτάσεις.

- Απάντησέ μου, παρακαλώ, τώρα.
- Θα περάσει πιο μετά από το σπίτι.
- Πηγαίνει σπάνια να τους επισκεφθεί.
- Ενημερώνονται τακτικά για τη μαθησιακή του πορεία.

Άσκηση
3

Υπογράμμισε με κόκκινο χρώμα τις δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις.

- Ενώ διαβάζεις, δεν πρέπει να βλέπεις τηλεόραση.
- Όταν επιστρέψεις από τη δουλειά σου, πάρε με τηλέφωνο.
- Χάρηκε πολύ μόλις μας είδε.
- Καθώς περπατούσε προς τη στάση του λεωφορείου, γλίστρησε.

© shutterstock.com

ασκηση
4

Αναγνώρισε τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται ο χρόνος σε καθεμία από τις παρακάτω προτάσεις.

- α) Η Ναταλία σήμερα ένιωθε καλύτερα.
- β) Οι γονείς του συγκινήθηκαν πολύ όταν τον είδαν να βραβεύεται.
- γ) Να φτάσουμε πριν νυχτώσει.
- δ) Έχει προθεσμία έως αύριο για να απαντήσει αν θα δεχτεί τη νέα θέση που του προτείνουν.
- ε) Θα είναι έτοιμο προς το βραδάκι.

ασκηση
5

Ξαναγράψε το κείμενο αλλάζοντας τους χρόνους των ρημάτων στο παρόν.

Τότε, ο μικρός πραματευτής τράβηξε για τον Πειραιά. Δεν χοροπηδούσε. Δεν ένιωθε την καρδιά του να φτερουγίζει. Δεν σιγοσφύριζε. Έσφιγγε στη χούφτα του το κλειδί που κάνει τους ανθρώπους ν' αγαπιούνται... Αλλά κανείς δεν το ήθελε... Άρχισε να φοβάται. Άρχισε να θυμώνει. Άρχισε να τρέχει. Άρχισε να 'χει αγωνία. Κανένας, μα κανένας δεν στεκόταν να τον ακούσει.

Ζωή Βαλάση, *Ο παράξενος πραματευτής*,
Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε΄ & ΣΤ΄ Δημοτικού

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ασκηση
6

Σάρωσε για να συμπληρώσεις τις προτάσεις με χρονικά επιρρήματα.

ΠΟΙΟ

ή

ΠΙΟ

Το **ποιο** με «οι» είναι ερωτηματική αντωνυμία και το χρησιμοποιούμε όταν ρωτάμε.

Π.χ. Σε **ποιο** σχολείο πηγαίνεις; **Ποιο** είναι το δικό σου ποδήλατο;

Το **πιο** με «ι» είναι ποσοτικό επίρρημα και το χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να συγκρίνουμε.

Π.χ. Σήμερα είναι **πιο** καλά από χθες. Είναι **πιο** ψηλός από τον αδελφό του.

7
Άσκηση

Συμπλήρωσε με τα «**ποιο**» ή «**πιο**» τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

- α) Δεν μου αποκαλύπτει είναι το μυστικό της.
- β) Ο Μηνάς είναι ψηλός από τον Καρλ.
- γ) Φέτος είμαι ήρεμη από πέρυσι.
- δ) παιδάκι θα έρθει στον πίνακα να λύσει την άσκηση;
- ε) Ο παππούς μου είναι ο καλός παππούς του κόσμου.
- στ) Ρωτούσε να μάθει παιδί έκανε αυτή την υπέροχη ζωγραφιά.

8
Άσκηση

Σάρωσε για να επιλέξεις «**ποιο**» ή «**πιο**» στις προτάσεις.

© shutterstock.com

9
ασκηση

Σχημάτισε σύνθετες λέξεις με δεύτερο συνθετικό το ρήμα «στρέφω» στον σωστό τύπο. Με την ομάδα σου στη συνέχεια δώστε την ερμηνεία τους.

πρόθεση	+ ρήμα	σύνθετη λέξη	ερμηνεία
από	στρέφω
κατά	στρέφω
περί	στρέφω
αντί	στρέφω
επί	στρέφω

10
ασκηση

Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις από το πλαίσιο στον σωστό τύπο.

κατασκευάζω, κατασκευή, κατασκευαστής, κατασκευαστικός, -ή, -ό, κατασκεύασμα

- α) Ο μηχανικοί έκαναν τη μελέτη και την της γέφυρας.
 β) Ο δορυφόρος σε αμερικανικό έδαφος.
 γ) Το επάγγελμά του είναι επίπλων.
 δ) Όλα όσα σου είπε είναι της φαντασίας του.
 ε) Το κόστος ήταν πολύ υψηλό και δεν προχώρησαν στην αγορά.

11
ασκηση

Αντιστοίχισε τις προτάσεις που περιέχουν τη λέξη «παρατήρηση» με την ερμηνεία τους.

Αποστολή του δορυφόρου ήταν η πραγμα-
τοποίηση επιστημονικών παρατηρήσεων.	• Διαπιστώσεις, σχόλια, απόψεις
Διατυπώθηκαν μια σειρά από παρατη-
ρήσεις πάνω στο θέμα των διαστημικών
απορριμμάτων.	• Επίπληξη
Του έκαναν παρατήρηση γιατί ενοχλούσε.	• Συστηματική παρακολούθηση

Γ. Ασφάλεια και διαδίκτυο

Σε αυτή
την ενότητα
θα μάθεις:

- Πώς δηλώνουμε την αιτία στον λόγο.
- Πώς να κλίνουμε ανισοσύλλαβα επίθετα σε *-ης, -ου, -ικο*.
- Πώς να γράφεις σωστά τα ρήματα σε *-άβω/-άβομαι* και σε *-έρνω*.

Άσκηση
1

Σάρωσε για να θυμηθείς τους αιτιολογικούς συνδέσμους.

Άσκηση
2

Ένωσε τις προτάσεις με τους αιτιολογικούς συνδέσμους των παρενθέσεων.

α) Δεν πήγα στο πάρτι του Νίκου. Πονούσε το δόντι μου. (γιατί)

.....

.....

β) Οι δρόμοι στο κέντρο της πόλης είναι κλειστοί. Διεξάγεται ο ετήσιος αγώνας δρόμου. (επειδή)

.....

.....

γ) Ακυρώθηκε η εκδρομή. Έβρεξε. (γιατί)

.....

.....

δ) Δεν πρόλαβε την πτήση της για Όσλο. Συνάντησε κίνηση στον δρόμο. (διότι)

.....

.....

Άσκηση 3 Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις.

- α) Τρόμαξε, γιατί
- β) Δεν έφαγε πολύ, επειδή
- γ) Έτρεξαν γρήγορα προς το σπίτι, διότι
- δ) Έχω πολύ καιρό να τη δω, γιατί
- ε) Αφού, δεν τα πήγε καλά στο διαγώνισμα.

Άσκηση 4 Βάλε σε κύκλο τους αιτιολογικούς συνδέσμους των παρακάτω προτάσεων.

- α) Δεν πήγα για μάθημα στη σχολή μου χθες, γιατί ήμουν άρρωστη.
- β) Διαφωνώ με την άποψή σου για τη χρήση του διαδικτύου από παιδιά, διότι δεν χρησιμοποιείς λογικά επιχειρήματα.
- γ) Επέστρεψε το μάλλινο παλτό που της χάρισε η μαμά της, επειδή ήταν μικρό το νούμερο.
- δ) Επειδή δεν γνώριζε την απάντηση, άφησε την άσκηση κενή.

Άσκηση 5 Κλίνει το επίθετο ο **καβγατζής**, η **καβγατζού**, το **καβγατζίδικο**.

	Ενικός αριθμός		
Ονομαστική	ο καβγατζής	η καβγατζού	το καβγατζίδικο
Γενική			
Αιτιατική			
Κλητική			

	Πληθυντικός αριθμός		
Ονομαστική			
Γενική			
Αιτιατική			
Κλητική			

Άσκηση
6

Σάρωσε για να επιλέξεις τη σωστή λέξη.

Άσκηση
7

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τις λέξεις από το πλαίσιο στον σωστό τύπο.

ελεύθερος, ελευθερία, ελεύθερα, ελευθερώνω, απελευθέρωση

- α) Το σύνθημα που διαδόθηκε ευρύτερα στον ελλαδικό χώρο κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 ήταν ή θάνατος.
- β) Παρακαλώ, την έξοδο κινδύνου.
- γ) Ολοκληρώνω σήμερα την εργασία μου και από αύριο θα είμαι
- δ) Ο Γιάννης είναι ένας άνθρωπος που σκέφτεται χωρίς προκαταλήψεις.
- ε) Η της Θεσσαλονίκης πραγματοποιήθηκε στις 26 και 27 Οκτωβρίου 1912.

8η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

ασκηση
8

Επίλεξε τη σωστή απάντηση.

- Η μητέρα μου κάθε μεσημέρι μετά το φαγητό.
α) αναπαύεται β) αναπάβεται
- Όταν κάνει κρύο το τζάκι για να ζεσταθούν.
α) αναύουν β) ανάβουν
- μέσα στο χιόνι ένα μεγάλο δεμάτι με ξύλα.
α) Έσερνε β) Έσαιρνε
- Τα καλάμια του βάλτου από τη δύναμη του ανέμου.
α) έγαιρναν β) έγερναν

ασκηση
9

Μαθαίνω και γράφω.

Το διαδίκτυο έχει μπει πλέον στην καθημερινότητα των περισσότερων ανθρώπων, λόγω των πλεονεκτημάτων του που διευκολύνουν τη ζωή του κάθε χρήστη.

Γράψε ξανά τις προτάσεις.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
Πώς δηλώνουμε την αιτία στον λόγο.					
Πώς κλίνονται τα επίθετα σε -ης, -ου, -ικο.					
Να γράφω σωστά τα ρήματα σε -άβω/-άβομαι και σε -έρνω.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

Άσκηση
1

Αναγνώρισε στις προτάσεις που ακολουθούν ποιες είναι κύριες (ανεξάρτητες) και ποιες δευτερεύουσες (εξαρτημένες).

- α) Η Αγγελική κοιμάται, γιατί είναι κουρασμένη.
- β) Αν πεινάσεις αργότερα, φάε κάτι.
- γ) Ξύπνα με όταν επιστρέψει η Μαίρη.
- δ) Πρέπει να διαβάσεις για τις εξετάσεις.
- ε) Μας είπε ότι θα έρθουν οικογενειακώς στον γάμο.
- στ) Θα σε βοηθήσει η Κατερίνα που είναι πολύ καλή στα μαθηματικά.
- ζ) Για να πάρετε καλούς βαθμούς, χρειάζεται συστηματικό διάβασμα.

Άσκηση
2

Σάρωσε και βρες τις κύριες και τις δευτερεύουσες προτάσεις.

© shutterstock.com

Άσκηση
3

Υπογράμμισε με πράσινο χρώμα τις κύριες (ανεξάρτητες) προτάσεις και με κίτρινο τις δευτερεύουσες (εξαρτημένες) προτάσεις.

- α) Δεν θα έρθω μαζί σας στο πάρκο, γιατί είμαι κουρασμένη.
- β) Αν πεινάσεις, μαγείρεψε κάτι πρόχειρο.
- γ) Μόλις χτυπά το κουδούνι, το σκυλάκι μας γαβγίζει.
- δ) Θέλω να πιω νερό, επειδή διψάω πολύ.
- ε) Φοβάμαι μήπως δεν τα καταφέρω στις εξετάσεις.

4
 άσκηση

Υπογράμμισε και αναγνώρισε τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται ο χρόνος στις παρακάτω προτάσεις.

- α) Σήμερα ο Πέτρος δεν αισθάνεται καλά.
- β) Το πρωί έριξε καταιγίδα.
- γ) Η γιαγιά συγκινήθηκε όταν πρωτοείδε την εγγονή της.
- δ) Καθώς διάβαζε το καινούργιο του βιβλίο, αποκοιμήθηκε στην πολυθρόνα.

- ε) Τα χελιδόνια έφυγαν το φθινόπωρο και θα γυρίσουν την άνοιξη.

- στ) Έχετε διορία έως αύριο για να παραδώσετε τις εκθέσεις σας.

5
 άσκηση

Φτιάξε τις δικές σου προτάσεις με δύο χρονικά επιρρήματα, δύο χρονικούς συνδέσμους και δύο ουσιαστικά που εκφράζουν χρόνο.

Χρονικά επιρρήματα

.....

.....

Χρονικοί σύνδεσμοι

.....

.....

Ουσιαστικά που εκφράζουν χρόνο.

.....

.....

Άσκηση
6

Ξαναγράψε το παρακάτω κείμενο αλλάζοντας τους χρόνους των ρημάτων ώστε όλα όσα αναφέρονται σε αυτό να φαίνονται σαν να συμβαίνουν στο παρόν.

Πλησίασα στο κάδρο και διάβασα και ξαναδιάβασα πολλές φορές τους δέκα Χρυσούς Κανόνες ενώ τα αφτιά μου ΚΟΚΚΙΝΙΖΑΝ όλο και πιο πολύ. Ε, ναι, η Ντοκ είχε δίκιο, τους είχα ΞΕΧΑΣΕΙ όλους! Γύρισα στο τραπέζι και είπα:
- Ντοκ, τώρα που ξαναδιάβασα τους κανόνες, μπορείς να με βοηθήσεις;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Άσκηση
7

Ένωσε τις προτάσεις με τους αιτιολογικούς συνδέσμους της παρένθεσης.

α) Το μωρό έκλαιγε. Πεινούσε (επειδή)

.....

β) Ο Σάκης θύμωσε. Του μίλησαν άσχημα. (γιατί)

.....

γ) Η δασκάλα έκανε παρατήρηση στους μαθητές. Οι μαθητές έκαναν φασαρία. (διότι)

.....

8η ΕΝΟΤΗΤΑ: ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ

ασκήση
8

Φτιάξε αντίθετες λέξεις, όπως στο παράδειγμα.

α + δυνατός, -ή, -ό	αδύνατος, -η, -ο
α + γνωστός, -ή, -ό
α + κακός, -ιά, -ό
α + πιστός, -ή, -ό
α + βέβαιος, -α, -ο
α + βραστός, -ή, -ό
αν + ηθικός, -ή, -ό	ανήθικος, -η, -ο
αν + ήσυχος, -η, -ο
αν + υπάκουος, -η, -ο
αν + άξιος, -α, -ο
αν + ισχυρός, -ή, -ό

ασκήση
9

Αντιστοίχισε τις λέξεις με τη σημασία τους.

Στέλνω •	• Αυτός που στέλνει κάτι.
Αποστολέας •	• Έργο που ανατίθεται σε κάποιον και προϋποθέτει συγκεκριμένο πλαίσιο δράσης.
Επιστολή •	• Αποστέλλω, διαβιβάζω.
Αποστολή •	• Κείμενο που γράφει κάποιος για να το στείλει.
Θεόσταλτος, -η, -ο •	• Αυτός που τον έχει στείλει ο Θεός.

ασκηση
10

Επίλεξε τη σωστή απάντηση.

- τα κορδόνια μου και έξω για παιχνίδι.
α) Δένω - βγένω **β)** Δένω - βγαίνω **γ)** Δαίνω - βγένω **δ)** Δαίνω - βγένω
- Ο νεαρός ράφτης δεν να όλη μέρα και όλη νύχτα για να μαζέψει χρήματα.
α) έπαβε - ράβει **β)** έπαυε - ράβει **γ)** έπαβε - ραύει **δ)** έπαυε - ραύει
- τα φρέσκα τρόφιμα και τα παλιά.
α) Φαίρνω - παίρνω **β)** Φαίρνω - παίρνω **γ)** Φέρνω - παίρνω **δ)** Φέρνω - πέρνω

ασκηση
11

Μαθαίνω και γράφω.

Τέλος, κάποιος αγόρασε με την πιστωτική μου κάρτα, στο διαδίκτυο και με τους δικούς μου κωδικούς διάφορα άχρηστα και πανάκριβα πράγματα! Και τώρα δεν έχω καθόλου χρήματα και είμαι υποχρεωμένος να πουλήσω την «Ηχώ των Τρωκτικών»!

Γράψε ξανά τις προτάσεις.

.....

.....

.....

.....

ΚΟΛΟΦΩΝΑΣ

